Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1252 — ՇԱԲԱԹ 5 ՄԱՐՏ 1888 (Ն. Տ.) 17 ՄԱՐՏ 1888 — 5 ՐԷՃԷԼՊ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-Խան

درعلیه‌ده غازته‌نك اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԳՆԱՅԻՆ ԱՂԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ Հայաբնակ տարեկան	գահեկան արծաթ	160
» » վեցամսեայ	» »	80
» » եռամսեայ	» »	40
Գաւառաց » եւ տեղական թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց Հայաբնակ եւ տեղական թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Գաւառ գրկուած դրացոյց Հայաբնակ ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է թղթատրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չարուի.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Ի. ՊՈԼԻՍ, 5 ՄԱՐՏ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՐՋԻՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԷՆ, ՔԱՂՈՒԱԾ

Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՄԱՀ ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԵՐ.— ՖՐԵՏԵՐԻՔ Գ.— ՍԱՆ-ՌԷՄՈՅԷ Ի ՊԵՐԼԻՆ.—ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՈՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Գերման լրագիրը կը շարունակեն տեղեկութիւններ հրատարակել Վիլհէլմ Կայսեր վերջին վայրկեաններուն վրայ։ Հինգշաբթիէն ուրբաթ լուսնալու գիշեր, Կայսրը բանդագուշել սկսաւ։ Վերջին խօսեցաւ զինուորական գործերու վրայ։ Կը կարձէր տեսնել զօրաց և մանաւանդ Իւլհաններու ռազմարշաւները, և իր մանաւորի ֆրանքներ։ Գերման պատերազմի յիշատակներ կը յեղյեղէր։ Քանիցս յիշեց 1880-71 պատերազմին եղելութիւններն, և արտասանեց ֆրանսացի զօրավարաց ոմանց անուններն, որք այն ատեն կը հրամայէին ֆրանսական զօրաց։

—Երբ Կայսեր մարմինն ի տես հասարակութեան դրուեցաւ մայր-եկեղեցւոյն մէջ, պահպանութիւնն յանձնուեցաւ զօրավարներու, որք մահաբեմին քով կը հսկէին, և վեց ժամն անգամ մը կը փոխուէին։

—Ֆրետերիք Գ. իւր հօր մահուան հետեւեալ առաւօտուն, անցեալ շաբաթ օր, ընտանեօք մեկնեցաւ Սան-Ռեմոյէ։ Տեղական իշխանութիւնք, օտար գաղթականք և խուռն բազմութիւն հաւաքուած էին հրաժեշտի ողջոյն տալու։ Նոր Կայսրը քաղաքային պարզ զգեստ հագած էր, սեւ վերարկու եւ բարձր գլխարկ՝ սեւ շղարշով պատած։ Կայսրուհին եւ Իշխանուհիք խորին սգոյ մէջ էին։ Կայսերական կառախումբը կը բաղկանար երկու սրահաձեւ կառքերէ, որոց առաջնոյն մէջ էին Կայսրը, Կայսրուհին և Տ.Ք.Ք. Մաքէնզի և Հովէլ։ Երկրորդին մէջ էին Կայսեր դստերք և թիկնապահը։ Մեկնելէ առաջ տեղւոյն տիկնայք բազմաթիւ փունջեր նուիրեցին Կայսրուհւոյն, և Սան Ռէմոյի իտալացի քաղաքապետն ալ հրաժեշտի բանախօսութիւն մը արտասանեց։ Կառախումբը ճամբայ ելաւ խուռն բազմութեան արձակած կեցցէներու ձայնով։ Ֆրետերիք Գ. ձեռքով ողջունեց։ Առողջ երեւոյթ ունէր այդ միջոցին։ Շոգեկառքին մէջտեղը դրուած էր անկողին մը, յորում Կայսրը պառկած մնաց ճամբորդութեան մեծագոյն մասին մէջ։ Բժիշկները չատ գոհ էին որ կ'անձրեւէր։ Զի խոնաւութենէ աւելի փոշիէ կը վախնային։ Կառախումբն իտալեան հողէն անցած միջոցին քանի մը տեղեր կանգ առաւ՝ համակիր բազմութեան և քաղաքային իշխանութենց ողջոյններն ընդունելու համար։ Ամենուրեք իտալեան զօրքեր և մաքսային պահակներ բարեւի կը կենային։ Ժողովուրդն երկաթուղւոյն երկայնութեամբ չարաւոր յարգական ընթացք մը կը բռնէր, բայց բժիշկները թող չէին տար որ խոնաւ օդին մէջ Իշխանն դուրս ելնէր։ Ուժպէրդօ Թագաւոր Պ. Քրիսպիի հետ ի Սան Բիէգարէնա գնաց, և հոն կայսեր շոգեկառքին մէջ մտաւ։ Գերմանիոյ Վեհապետն և Իտալիոյ Թագաւորը շատ սիրալիր տեսակցութիւն մ'ունեցան։ Երկուքն ալ շատ յուզեալ էին, և քանիցս ողջագուրեցին զիրար։ Բայց, դժբախտապէս, բժիշկները Ֆրետերիք Կայսեր արդիւնք էին խօսել, ուստի հարկադրեցաւ Ումպէրդօ Թագաւորին հետ տեսակցել՝ տեղակի մը թերթերուն վրայ գրելով իւր պատասխաններ։ Պ. Քրիսպի, Իտալիոյ պալատական պաշտօնեայք և Գերմանիոյ ու Անգլիոյ հիւպատոսք ողջունեցին Կայսրն, որ կը ժպտէր և առողջ կ'երեւէր։ Սգակիր Կայսրուհին և իւր դստերք շոգեկառքին դուռը կախած կ'ողջունէին։ Շոգեկառքն հասաւ Միլան, ուր կը սպասէր Թագաւորին եղբայր Ասոդոյի դուքսն, զօրապետներով և զօրքերով որք բարեւի կեցած էին։ Դուքսը Կայսեր կառքն եւաւ և 10 վայրկեան կեցաւ։ Ի Վէրոնէ Կայսրը մարդ չընդունեց։ Քաղաքային և զինուորական իշխանութիւնք Կայսեր գլխաւոր թիկնապահին միջոցաւ իրենց ջերմագին բարեմաղթութիւնները մատուցին Ն. Կ. Վեհափառութեան։ Ի մի քան, իտալացի ժողովուրդը շատ մեծ սէր մը ցուցուց Գերմանիոյ նոր Վեհապետին։

—Ըստ բրուսիական Սահմանադրութեան, նոր Վեհապետը պարտի հաստատութեան երդում ընել Բրուսիոյ Խորհրդարանին երկուց ժողովոց համագումար մէկ նստին մէջ։ Բայց Ֆրետերիք Գ.ի առողջական վիճակն ասոր թող չի տար։ Ուստի, երկու եղանակներ կ'առաջարկուին այս դժուարութեան առաջն առնու համար։ Կամ երկուց ժողովոց կողմէ պատուիրակութիւն մը Կայսեր քով երթայ, երդումն ընդունի, և ժողովներուն հաղորդէ, և կամ Կայսրը գրաւորապէս երդնու, և իւր գիր կարդացուի համագումար Նիստի մէջ։ Այս վերջին եղանակն ի գործ պիտի դրուի եղեր։

—Ֆրանց-Եոզէֆ Կայսր, Վիլհէլմ Կայսեր մահուան լուրն առնլուն պէս, ելաւ գնաց գերման դեսպան Ռէօյս Իշխանին քով, բանիւ բերանոյ յայտնելով իւր խորին վշտակցութիւն։ Գահաժառանգ Արշիդուքս Ռուտոլֆ Պերլին պիտի երթայ իւր հօր կողմէ ներկայ գտնուելու յուղարկաւորութեան։

—Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ Նախագահ Պ. Սժոլբա ըսաւ. «Կարի սրտայոյզ լուր մ'ունիմ ժողովոյս հաղորդելու։ Գերմանիոյ Կայսրն այս առաւօտ մեռաւ։ Դրացի մեծ Կայսրութիւնը, մեր բարեկամն ու մեր դաշնակիցը, սգոյ մէջ խորասուզող ցաւալի լուրն Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ եւս խորին վիշտ պիտի պատճառէ։ Անջնջելի պատկերն Վեհապետին որ շինաւ՝ պիտի ծածանի մեր աչաց առջեւ ինչպէս վերջին տարիներս քանդակուած էր մեր յիշողութեան մէջ։ Այս է պատկեր մեր շնորհալի Վեհապետի հաւատարիմ բարեկամին, պատկեր անոր զոր վարժուած էինք ամեն տարի հիւր տեսնելու մեր գեղեցիկ հայրենեաց մէջ, ձեռք ձեռքի տուած էր մեր աւստրիացի Օգոստափառ Վեհապետի հետ, պատկեր անո՛ր որ կենդանի եւ լուսաւոր մարմնացումն էր մտերմական յարաբերութեանց ի մէջ երկուց Պետութեանց և մեր ժամանակին ամենէն հզօր և ամենէն բեղուն խաղաղական նիզակցութեան։» Ժողովոյն նիստը դադրեցաւ ի նշան սգոյ։

—Երեկ հրատարակեցինք Պիզմարք Իշխանի օրատաչորժ ճառը Վիլհէլմ Կայսեր մահուան վրայ։ Ո՛չ միայն երկաթեայ Նախարարապետն այլ և Բոլխոդակի անդամը ընդհանրապէս այնչափ յուզեալ էին որ շատերուն աչաց մէջ արտասուք կը կայլակէին։ Նախարարապետը քանիցս հարկադրեցաւ խօսքը կարել, ինքզինք ժողվելու և իւր անձին տիրելու համար։ Շատ երեսփոխաններ յայտնապէս կուլային։ Այս ընդհանուր յուզման մէջ, մարդ մը միայն անզգայ և անշարժ երեւոյթ ուներ, և արձանի մը պէս կանգնած կը կենար բեմին մոտ։ Այս էր Կոմս Մարքէ։ Բեմէն իջնելուն, Պիզմարք Իշխան Մարեշալին ձեռքը սեղմելով ըսաւ. «Ի՛նչ որ ալ պատահի, անխռով մնանք, և պարտքերնիս կատարենք»։ Պիզմարք Իշխանուհին, տեսնելով թէ Իշխանը շատ յուզեալ կ'երթար ի Խորհրդարան և խորհելով թէ հոն իւր յուզումն կրնար սաստկանալ, զՏրդ. Շվէնինկերը իւր ամուսնոյն ետեւէն Բոլխոդակ ղրկած էր։

—Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ Պ. Քրիսպի, Վիլհէլմ Կայսեր մահը ծանուցանելով, ըսաւ. «Իտալիոյ և Գերմանիոյ վեհապետական գերդաստանաց միջեւ կեցած կապերն, զմեզ միացնող հասարակային շահերն և քաղաքական նպատակակէտն (ազգային միութիւն) որուն ժամանած են երկրորդ երկիրք, այս ամեն չարժառիթք՝ խորին վիշտ պիտի պատճառեն ժողովոյս, հաւասար այն վշտին զոր Գերմանիա կ'ըզգայ սոյն վայրկենիս ի մահ իւր Կայսեր, ա՛նքան մեծ, ա՛նքան վառաւոր։» Իտալիոյ Խորհրդարանն ևս իւր նիստերը դադրեցուց։

—Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովոյ Նախագահը ծանոյց թէ ընդունած է Գերմանիոյ դեսպանին այցելութիւնն, որ Գահաժառանգին կողմէ ջերմ շնորհակալութիւն յայտնելով Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովոյ համակրական ցոյցին համար՝ Իշխանին հիւանդութեան առթիւ, վստահութիւն կը յայտնէ թէ Իտալիոյ և իւր վեհապետական գերդաստանին նկատմամբ Գահաժառանգին տածած ջերմագին սէրն երաշխաւորութիւն մը պիտի լինի Գերմանիան և Իտալիան միացնող յարատեւ բարեկամութեան։

—Ֆրետերիք Կայսր յոյժ քաղաքավարական հեռագրով մը պատասխանեց հեռագրոյն զոր Ֆրանսական Հանրապետութեան Նախագահն ուղղած էր իրեն՝ ցաւ յայտնելով Վիլհէլմ Կայսեր մահուան համար։ Պ. Քառնօ Նախարարաց Խորհրդոյն հաղորդեց հեռագիրը։ Ֆրետերիք Կայսրն իւր պատասխանագրով կը յիշէ բարեացակամ համակրութեան ցոյցերը զոր տեսաւ ի Սան Ռէմօ շատ մը Ֆրանսացիներու կողմէ, և կ'ակնարկէ խաղաղական յարաբերութիւններն որք պիտի շարունակեն ընդ մէջ իւր Կառավարութեան և Ֆրանսական Հանրապետութեան։ Պ. Քառնօ զօրապետ մը պիտի ղրկէ Պերլին իբրեւ իւր ներկայացուցիչ Վիլհէլմ Կայսեր յուղարկաւորութեան օրը։

—Գերման լրագրաց լեզուէն դատելով, շատ չանցած վիճաբանութիւն պիտի բացուի Ֆրետերիք Կայսեր բարգականութեան վրայ։ Ընդդիմադիրն Պերլինը Զայտրոնկ կը շնորհաւորէ զնա՝ վարչական հնամի սովորոյթները մէկ կողմ թողլուն համար։ «Ժողովուրդը կանոնագրերու և հրամանագրերու կարօտ չէ՝ յարգալից ընթացք մը բռնելու և սուգ պահելու համար։ Ֆրետերիք Կայսեր այն յատարարութիւն որով կ'ըսէ թէ ամեն Գերմանի կամքին կը թողու իւր ուզածին պէս և իւր ուզած չափով սուգ պահել՝ զարմանք պատճառեց մեզ։ Ա.դգեսի լեզուի մը չէինք վարժուած։ Նոր Կայսրն ուրեմն սարկալն սուգ մը չուզեր։ Ա.շխարհն առջեւ կ'ուզէ ցուցնել թէ իւր փափաքն է իշխել ժողովրդի մը վրայ որ իւր իսկ յօժար կամօք ի հանդէս բերէ իւր սէր առ կայսերական գերդաստան։ Կայսեր առ ժողովուրդն արտայայտած վստահութիւնն առանց փոխադարձութեան չպիտի մնայ։ Կայսեր խօսքերը թերեւս վտանգաւոր թուին կուսակցութեան մը և ոստիկանութեան, բայց գերման ժողովուրդը գիտէ թէ ինք հասուն է իւր կամքն ի գործ դնելու համար կարեւոր գործոց մէջ, և իւր վրայ դրուած յոյսերն արդարացուցած է ցարդ։»

—Վիլհէլմ Կայսեր մարմինն զմռսելէ յետոյ, փոխադրեցին Պերլինի մայրեկեղեցին, ուր հոյակապ մահաբեմի մը մէջ ի տես հասարակութեան դրուեցաւ։ Իւր վերջին կամքն ինչպէս եւ նոր Կայսեր հրամանին համեմատ, հանգուցեալ Կայսեր հագցուցին Բրուսիոյ պահակազօրաց առաջին գունդին համազգեստն, որոյ վրայ ձգուեցաւ պատերազմական վերարկուն։

—Վիլհէլմ Կայսեր մահուան լուրը Բեդերսպուրգի հասնելուն պէս, Զարը, Զարուհին և Զարորդին գնացին գերման դեսպան Շվայնիճ զօրավարին մօտ, և խորին վշտակցութիւն յայտնեցին։ Շատ մը ռուս աւագանի գերմանական դեսպանատունը գնացին ցաւ յայտնելու։ Ռուսիոյ արքունիքը վեց շաբաթ սուգ պահել որոշեց։ Կայսերական թատրոնք փակեցան։ Ռուս լրագիրը ընդհանրապէս չատ յարգանօք կը խօսին Գերմանիոյ հանգուցեալ Վեհապետին վրայ, և մտահոգութիւն կը յայտնեն այս եղելութեան բարքական հետեւանաց մասին։ Մարտ 9ի ուրբաթ օրը թէև Զարին ծննդեան տարեդարձն էր, բայց սովորական ընդունելութիւնք և երեկոյթք տեղի չունեցան։

—Ֆլորենցիա, 9 մարտ. Գերմանիոյ Կայսեր մահուան լուրը խիստ քիչ տարբացաւ գլխարկ մը, բոլորովին նոր, եւ ձեռնոցներ։

—Ուրեմն ձեզ հաղորդելիք տեղեկութիւն մը չունիմ։ Շատեր, զրոյս չեմ ճանչնար։ Կրնան ի ձեռին ունենալ իմ անունս կրող այցետոմս մը։ Ձերդ յիշած մարդն ալ թերեւս բարեկամացս միոյն տունէն առած է զայն։ Կրնայ լինիլ նաեւ որ վաճառատուն մը ապրանք գնելով, խանութպանին թողած լինիմ այցետոմս։

—Կատարելապէս, պարոն, բայց անկարելի չէ նաեւ որ այս մարդուն հետ յարաբերութիւն ունեցած լինիք զոր չեք յիշեր։

—Եւ այդ պարագային մէջ՝...

—Թուղթ կարենաք յայտնել մեզ թէ ինչ է նորա անունն։ Այս կերպով մեծապէս օգնած պիտի լինիք քննութեանց առաջ տարուելուն, վասն զի եթէ ո՛վ լինիլը գիտնանք, դիւրաւ պիտի գտնենք թէ ոյց հետ կը տեսնուէր։

—Ուրեմն հարկ է որ տեսնեմ զինքը։

—Ձիշդ այդ բանը խնդրելու եկած եմ ձեզ։

—Ո՞ր տեղ։

—Լաքիրտուսիէռ հիւանդանոցը։ Բժշկին այցելութեան ժամն է եւ նա պիտի բացատրէ ձեզ հիւանդին վիճակն որ յոյժ հետաքրքրաշարժ է։

—Կ'ըմբռնեմ, բայց ես արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ կցորդի պաշտօն ունիմ եւ հարկ է որ պաշտօնատեղիս գտնուիմ ի Քէ տ'Օրսէյ։

—Կատ ըս վարը կ'սպասէ։ Շուտ մը կ'երթանք։ Իմ պետերս մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս բաղդատութեան... եւ յանձնարարած են ինձ յայտնել զայս ձեզ։

«Բաղդատութիւն» բառն անսխրտ թուեցաւ Ֆոնդէլի որ մաղ մնաց պիտի փնտռէր Ոստիկանութեան պատուիրակ։ սակայն մտածեց թէ արդէն բաւական մրատնոդութիւններ ունենալով, պէտք չկար ոստիկանութեան հետ ալ նոր տարաձայներ յարուցանել։

—Լա՛ւ, ըսաւ, տասը վայրկեան թողութիւն ըրէք ինձ հագուելու համար, ժամ մը միայն կրնամ տալ ձեզ, ո՛չ աւելի։

—Մէկ ժամը բաւական է, պատասխանեց գործակալը։

—Ուրեմն այստեղ ինձ սպասեցէք։

Ֆոնդէլ իւր խուցը մտաւ հագուստները փոխելու համար։ Վերադարձին նշմարեց որ ոստիկանը խորաձնին կերպիւ աչքէ կ'անցուներ այն կարասիները զոր գողը խորտակած էր։

—Նոր կատարուած է այս, ըսաւ, անվարժ մարդու գործ է։ Վարպետ գող մը այսքան կոպտութեամբ չի շարժիր։

—Այո՛, բնակարանս կողոպտեցին քանի մը օր առաջ։... Օքէրա-Գոմիքի հրդեհի երեկոյին։

—Խելացի է եղեր անպիտանը։ Գիտէր որ գեշերապահք եւ ոստիկանք զրաւեալ էին այդ միջոցին եւ դրացիք դուրս ելած էին հրդեհը դիտելու համար։ Ապահով էր որ ո՛չ ոք պիտի արգելուր զինքը։ Գոնէ վերջը ձերբակալեցին զայն։

—Ցոդութիւնը չհաղորդեցի ոստիկանութեան։

—Իրա՞ւ կ'ըսէք։ Ուրեմն անարժէք նիւթեր միայն վերուցած էր։

—Հարկ չէ ատելի կրած կորստեանս պատճառաւ հանդիսաս խանգարել։

Այս փախստական պատասխանը տալով, Ֆոնդէլի նպատակն էր իւր արկածը ծածկել ոստիկանէն որ հաւանաբար պիտի տեղեկագրէր զայն իւր պետերուն։ Պատեալ ոստիկանը զինքը տեսնելու եկած պահուն, անշուշտ յայտնած լինելու չէր իւր պաշտօնն, ըստ որում այդ պարագային մէջ դանապանը չպիտի վարանէր գողութեան դէպքը պատմել նմա եւ այս առիթէն օգուտ քաղելով երկար չատասխանութիւններ ընել։

Էտուառ կարելին ի գործ դրաւ որպէս զի ոստիկանը փութով դուրս ելնէ իւր բնակարանէն։

—Պատրաստ եմ ձեզ հետեւելու, ըսաւ դուռը ցոյց տալով նմա։

—Ուրեմն մեկնինք, պատասխանեց պաշտօնեան։ բայց ներեցէք ինձ, պարոն, գիտել տալ ձեզ թէ պարտաւոր էիք ամեն պարագայի մէջ իմաց տալ ոստիկանութեան, դէթ սկզբունքն յարգելու եւ արդիւնքը հաղորդելու եւ արդիւնքն հաղորդելու համար գողն որ նոր չահատակութեանց չձեռնարկէ։

Բալէ Ռուայեալի սեղանաւորն եւս միևնոյն լեզուն գործածած էր, եւ այդ երկու մարդիկ իրաւունք ունէին, սակայն Ֆոնդէլ տրամաբանիր չէր օգուտ քաղել անոնց իմաստուն խորհուրդներէն։

Դուրս հանեց այցելուն, սանդուղքն իջաւ եւ փառք նստաւ նորա հետ։

(Շարունակելի)

—)(45)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՕՌԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՕՊԷ

ՍԻՐԱՑԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Շատ ուշ քնացաւ եւ առաւօտուն կանուխ ձայն տուաւ նմա դռնապանն որ առժամապէս յաջորդած էր իւր աներեւութացեալ սպասաւորին։

Այդ դռնապանը կուգար ծանուցանել նմա թէ պարոն մը եկած էր եւ հեռը խօսակցիլ կ'ուզէր վարչական գործի մը վրայ։

Ֆոնդէլ մտածեց թէ այդ վաղսարոյց այցելուն թերեւս զրկուած էր արտաքին գործոց դեր-տնօրինութեան կողմէ որ կցորդի պաշտօն մ'ունէր ինք։ Այս զառածութիւն պատեհ ժամանակին կը հասնէր։ Ուստի փութաց անկողնէն ելնել զայն ընդունելու համար։ Բայց երբ դէմ առ դէմ գտնուեցաւ այդ անծանօթ պատուիրակին հետ, իսկոյն նշմարեց որ արտաքին գործոց պաշտօնատունէն չէր գար նա։

Ստորին երեւոյթով մարդ մ'էր այն, որ ծպտեալ ոստիկանի կը նմանէր եւ իսկոյն ճանչցուց ինքզինքը։

—Պարոն, ըսաւ, դռնապանը դուրս ելնելուն պէս, հանրային ապահովութեան պաշտօնեայ մ'եմ ես։

—Ա՜հ, ըրաւ Էտուառ, բաւական դրժգոհ, մանաւանդ յոյժ զարմացած, վասն զի դողութեան դէպքէն յետոյ բողոք բարձած չլինելով, ոստիկանութեան հետ գործ մը չունէր։

—Ներեցէք որ կը խանգարեմ զձեզ, յարեց մարդը։ Եկած եմ տեղեկութիւն մը առնուլ որուն հետաքրքիր է մեր Վերատեսչութիւնը։

—Եւ այդ բանին համար ինձ՞ կը դիմէք։

—Այո՛, պարոն, պիտի տեսնէք թէ ինչու համար։ Շաբաթ իրիկուն գիշերապահը իրենց սովորական պտոյտն ընելու պահուն Լա Շարէլ պուլվարին վրայ կիսաւեր տան մը բաց մառանին խորը մարդ մը գտան զոր մեռած կարծեցին։ Բայց երբ ձեռք զըպցուցին նմա, նշմարեցին որ ողջ էր, բայց կիսամեռ վիճակի մէջ։ Ցանցժամ վեր առին եւ Լարիպուազիէռ հիւանդանոց փոխադրել տուին։ Անդ, ներքին բժիշկը զննելով գնա, ըսաւ թէ խելքը գլուխը պիտի գայ։ Մարմնոյն ո՛չ մէկ կողմը վնասուած է, միայն գլխի վայր ինկած լինելով, այդ հարուածին զօրութենէն նուաղած էր... Թերեւս երկու օր... թերեւս երեք օր... յայտնի չէ, վասն զի չկրցան դեռ խօսք մը առնուլ բերնէն, թէեւ յայտնի է թէ ամենայն օրէն ուշաբերեցաւ։

—Այդ պատմածներդ յոյժ հետաքրքրական է, ընդմիջեց Ֆոնդէլ, բայց չեմ գիտեր թէ ինչ առնչութիւն կրնայ ունենալ ինձ հետ։

—Պիտի ըսեմ, պարոն։ Այս դէպքը պէտք եղածին չափ շուտով չհաղորդուեցաւ ոստիկանական պաշտօնատան։ Պահականոցի պետին տեղեկագրոյն մէջ իբրեւ արկած մը նշանակուած էր այն եւ հիւանդանոցի բժիշկը տակաւին հետամուտ եղած չէր գիտնալու թէ գործին մէջ ոճի՞ր մը կայ։ Քննութիւնը շատ ուշ կատարուեցաւ, բայց կը կարծենք թէ այդ մարդը կողոպտուած եւ մառանին մէջ նետուած է չարագործաց ձեռամբ որոց հանդիպած էր թաղ'ն գինեպանին խանութը։ Երբ գետնէն վեր առին զայն, ոչ մէկ դրամ կը գտնուէր քովը, եւ անտարակոյս վրան գըլուխը խուզարկած էին, վասն զի դրպանները ջրված էին։ Մինակ տարտին գըրպանէն այցետոմս մը գտան... որ աւասիկ, եղբայրացուց ոստիկանը ներկայացուցանելով զայն առ Ֆոնդէլ որ անոր վրայ կարդաց իւր իսկ անունն եւ իւր հասցէն, Լաֆիդ փողոց, թիւ 9։

—Այս այցետոմսն իմն է, մրմնջեց զարմացմամբ. իսկ թէ ինչպէ՞ս այդ դժբաղդ արարածին ձեռքն անցեր է...

—Ձիշդ զայս կ'ուզենք գիտնալ։

—Եւ ես ալ զայդ չպիտի կրենամ յայտնել ձեզ։ Յուսամ թէ չեք կասածիր թէ ես էի զայն կողոպտողը։

—Ո՛չ, պարոն։ Բայց դուցէ կը ճանչնաք զայն։

—Ի՞նչ տեսակ է։

—Քառասուն քառասուն-հինգ տարեկան մարդ մը որ խաբեբայի մը կերպարան չունի։ Աւելի լինական մը կը նմանի։ Շատ մաքուր հագուած էր։

—Սպասահանդերձ կրող ստնկաղ մ'էր արդեօք, հարցուց Բօլ որ յանկարծ Պաղիսդն յիշած էր։

—Ո՛չ սպասաւոր մ'էր... ո՛չ ալ կառապան, թէպէտ պեխեր չունի։ Սեւ լոդիկ մը եւ տափատ մը հագած էր...

—Ինչպէս կ'ըսէք։ Ուրեմն անարժէք նիւթեր միայն վերուցած էր։

—Հարկ չէ ատելի կրած կորստեանս պատճառաւ հանդիսաս խանգարել։

Այս փախստական պատասխանը տալով, Ֆոնդէլի նպատակն էր իւր արկածը ծածկել ոստիկանէն որ հաւանաբար պիտի տեղեկագրէր զայն իւր պետերուն։ Պատեալ ոստիկանը զինքը տեսնելու եկած պահուն, անշուշտ յայտնած լինելու չէր իւր պաշտօնն, ըստ որում այդ պարագային մէջ դռնապանը չպիտի վարանէր գողութեան դէպքը պատմել նմա եւ այս առիթէն օգուտ քաղելով երկար չատասխանութիւններ ընել։

Էտուառ կարելին ի գործ դրաւ որպէս զի ոստիկանը փութով դուրս ելնէ իւր բնակարանէն։

—Պատրաստ եմ ձեզ հետեւելու, ըսաւ դուռը ցոյց տալով նմա։

—Ուրեմն մեկնինք, պատասխանեց պաշտօնեան։ բայց ներեցէք ինձ, պարոն, գիտել տալ ձեզ թէ պարտաւոր էիք ամեն պարագայի մէջ իմաց տալ ոստիկանութեան, դէթ սկզբունքն յարգելու եւ արդիւնքն հաղորդելու համար գողն որ նոր չահատակութեանց չձեռնարկէ։

Բալէ Ռուայեալի սեղանաւորն եւս միևնոյն լեզուն գործածած էր, եւ այդ երկու մարդիկ իրաւունք ունէին, սակայն Ֆոնդէլ տրամաբանիր չէր օգուտ քաղել անոնց իմաստուն խորհուրդներէն։

Դուրս հանեց այցելուն, սանդուղքն իջաւ եւ փառք նստաւ նորա հետ։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

Հանուրց վկայութեամբ, Միացեալ Ընկերութեանց երէկ գիշերուան պարահանդէսն իւր տեսակին մէջ եղական եղաւ, և Նոր Թատրոնի արտաքին ու ներքին չքեղ զարդարանքն, հանդիսականաց ամենաստուար բազմութիւնն և կանոնաւոր կարգապահութիւնը կը հաստատէին թէ Բերա իւր զուարճական տարեգրութեանց մէջ չ'միջեր բնաւ հանդէս մը այսքան պերճապայծառ և կենդանի։ Այն գուշակութիւն որ ամեն բերնի մէջ էր, թէ պարահանդէսն ամեն մասամբ արժանի պիտի լինի այն Օգոստափառ Հովանաւորութեան զոր վայելելու փառքն ունի, իրականացաւ անդրքան զակնկալիս։

Առջի երեկոյէն Բերայի չիտակ ճանբան, մանաւանդ Նոր Թատրոնի բոլորտիքը, անօրինակ երեւոյթ մը կընծայէին։ Մինչեւ պարահանդիսին բացումն, երկսեռ յոդնաթիւ բազմութիւն մը, որ հետզհետէ կ'ստուարանար, գրաւած էր ամեն կողմ, այնպէս որ գիշերուան ժամ երկուքէն սկսեալ խիստ դժուար էր անցք մը բանալ մինչեւ Նոր Թատրոնի դուռն, որ դրօշակներով, դափնիներով եւ լապտերներով պճնազարդեալ էր եւ ուսկից երկէտրական լոյսն իւր շլացուցիչ փաղփիւնով մերթ ընդ մերթ ցերեկուան պէս կը լուսաւորէր փողոցն համակ։ Իսկ ներքնակողմն իրօք մոգական երեւոյթ մը կ'ընծայէր. զոր դժուար է ճշդիւ նկարագրել։ Սրահին ճակատը, կեդրոնական օթեակին ներքեւ, օսմանեան թուղրան երփներանգ լուսոյ ողողման մը մէջ կը շողշողար ակնախտիղ, մինչդեռ հանդիպակաց կողմը, թատերաբեմին վերեւ՝ օսմանեան մահիկը ճառագայթարձակ կը փողփողէր վէտ ի վէտ լոյսերով։ Այս լուսամառութեանց հրապոյրը կ'աւելցուցնէր այն գոյներու փոփոխութիւնն որ տեղի կ'ունենար պարերուն փոփոխման ժամանակ, մերթ սրահը թողլով ադոտ լոյսի մը մէջ, և մերթ ողողելով զան կապոյտ, դեղին և վարդագոյն պայծառութեամբ։ Բոլոր օթեակները զարդարուած էին ծաղրագին գորգերով, ծաղկիներով և ջահերով։ Իսկ Թատերաբեմին առջեւ տեսարանը բոլորովին նոր էր։ Դալարագեղ պարտէզի մը մէջտեղ, որ ձեւացած էր ծառատունկերէ և դափնիներէ, կը բարձրանար շատրուան մը որուն մէջէն բիւրեղեայ թիթեռամաղ կը ցայտէին անուշաբոյր ջուրեր։ Թատերաբեմը գեղեցիկ գորգերով բոլորովին ծածկուած և մեծ հայելիներով շրջապատեալ, փառաւոր սրահի մը փոխարկուած էր։ Կեդրոնական երեք օթեակները միացուած, պալատական եւ այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարաց հիւրընկալութեան յատկացուած էին։

Հանդէսն սկսաւ ժամ 3ին Հ«Գ»ի քաղերգով, զոր նուագածուաց խումբը, վերնայարկին մէջ հաստատուած, հընչեցուց արտասովոր ազնուութեամբ։ Բոլոր հանդիսականքը, արք և տիկնայք, յոտնկայս ունկնդրեցին կայսերական այս խանդավառ Մառչին և ջերմագին ծափահարութեանց մէջ տեղ սկսաւ առաջին վալսն։

Այդ պահուն, սրահն ողջոյն կը զեռար այնպիսի խուռներամ բազմութեամբ մը որուն նմանը պարփակած չէ բնաւ Նոր Թատրոն։ Տեսարանն արդարեւ հոյակապ էր. բոլոր օթեակները գրաւուած էին հայ և օտարազգի բարձր դասու ընտանիքներէ, որոց ճոխ արդուզարդերը Նոր փալ մը կաւելցունէին հանդէսին շքեղութեանը։ Կեդրոնական օթեակին մէջ բազմած էին պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարք ոմանք և Կարգադիր Մասնախմբին նախագահ Պ. Մ. Հ. Ֆոսդէր. միւս օթեակներուն մէջ կը նշմարուէին Բ. Դրան հայազգի պաշտօնատարք, դեսպանական ներկայացուցիչք եւ ականաւոր օտարազգիք։

Կարգադիր Մասնախումբն արժանավայել մեծարանօք կը պատուասիրէր զամենեսին եւ հիւրամեծարաց աջակցութեամբ կը հսկէր հանդիսին կարգապահութեան։

Պարերը թէեւ դժուարաւ կը կատարուէին, հոծ բազմութեան պատճառաւ, այլ պարողաց եւ պարուհեաց աշխոյժն ու եռանդն առ ոչինչ կը դրէր ամեն արգելք եւ սրահին մէկ ծայրէն միւսը շրջուն զոյգերու գրաւիչ տեսարան մ'էր որ կը պարզուէր, մանաւանդ օթեակներէն դիտողներուն։ Նուագածուաց խումբն իւր ընտիր եղանակներով կ'աւելցուներ պարողաց աւիւնն։ Ի մէջ այլոց նուագուեցաւ ազգային երաժիշտ Ստ. Ֆուրէնեան էֆէնտիի Նորատիպ Toute a la joie քառիյին որ ջերմ ընդունելութիւն գտաւ հանդիսականաց կողմէ։

Դիմակաւորաց ճոխ տարազներն և այլազան հանդերձանքները բարեբարոյ ներդաշնակութիւն մը կը կազմէին հանդիսին միւս առաւելութեանց հետ։ Կէս գիշերէն յետոյ բազմութիւնը տակաւ առ տակաւ նուազելով, պարերն աւելի հեշտեաւ կատարուեցան և մեծ ոգեւորութեամբ տեւեցին մինչեւ առաւօտ։

Միացեալ ընկերութեանց երէկ գիշերուան պարահանդէսն անջնջելի յիշատակ մը պիտի թողու ամեն անոնց մտքին մէջ որք ներկայ գտնուեցան այս անզուգական հանդիսին, առ իւքալերութիւն Միացեալ Ընկերութեանց կրթական մեծ նպատակին։ Կարգադիր ժամանխումն որուն կը պարտինք մեծ մասամբ այս փայլուն յաջողութիւնն, ընդհանուր գովեստից և շնորհակալեաց արժանի է իւր անխոնջ ջանից համար։

Հասոյթը կը կարծուի լինել ամեն տարուրէ աւելի պատկառելի։

Այս գիշեր եւս տեղի կ'ունենայ ի Նոր Թատրոն չքեղ պարահանդէս մը ի նպաստ Բերայի աղջկանց արուեստանոցին եւ Դպրոցասէր Տիկնանց Սանուցեաց։

Հաճընէն Նոր հասած նամակներ կը ծանուցանեն թէ սոնկ երթալով կը սաստկանայ, բանի մ'անձինք սովամահ եղեր են և չատեր անօթութենէ նըւաղեալ անկողնոյ կը ծառայեն և կիսամեռ վիճակի մէջ են։ Տակաւին և ոչ մի կողմէ օգնութիւն եղած է. բողոքական պատուելին և կաթոլիկ կըղերն իրենց ժողովուրդը պաշտպանելու և ուրիշներն որպալու կը ջանան Ամերիկայէ և այլ տեղերէ հասած նըպաստներով, իսկ մեր ազգայինք սովալըլուկ վիճակի մէջ ակնկալ կ'սպասեն Կ. Պոլիս ղրկուած գրութեանց արդիւնքին։ Ահա այս վերջի յոյսն է իրենց ներկայ մխիթարութիւնը։

Հրատարակուեցաւ Թիկնարի փետրուարի թիւն հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Քաղաքավարութեան վնասները։—Համբարձումն քրիստոնէութեան։—Սահման գրութեան օգուտները։—Ամենապատիւ. թէ Գերապատիւ։—Քնադատական գրօսանք։—Բարեկենդանի մօտ։

Ա. ԶԴ

Օրթագիւղի եկեղեցւոյն համար երաժիշտ դասատուի մը պէտք կայ։ Փափագողը կրնան դիմել ամեն կիրակի առաւօտ նոյն գիւղի Թաղ. խորհրդարանը։

1616 1—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ՍԷԼՄՈՒԼԸԲԸ

Սէլամլբի արարողութիւնն երէկ սովորական չքով կատարուեցաւ Հավիտիէ մոկիթին մէջ։ Հանդէսը դիտելու եկած էին Լորտ Սալզպըրիի որդին, Թէհրանի անգլիական դեսպան Սըր. Հ. Տ. Ուոլֆի ազգական օրիորդ մը, դեսպանատան երկրորդ Թարգմանը, Ռուսական գործակատարն եւ ֆրանսական ու ամերիկեան դեսպանատաց հիւր եղող երեւելի օտարազգիներ։ Սեմեկապետ Էմին պէյ յանուն Վեհ. Սուլթանի մեծարեց զնոսա։

Երէկ Սէլամլբի արարողութենէն յետոյ գերմանական դեսպան Պ. տը Բատովիձ կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։ Գերմանական դեսպանը Ն. Վեհափառութեան մատոյց Ֆրետերիք Կայսեր մէկ գիրն ի պատասխանի Վեհ. Սուլթանի ցաւակցական հեռագրոյն։

Թարգմանի պաշտօնը կատարեց արարողապետ Միւնիր փաշա։

Յետոյ Լորտ Սալզպըրիի որդին ևս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ և արժանացաւ Ն. Վեհափառութեան մեծարանաց։

* * *

Երէկ Սէլամլբի արարողութենէն առաջ բոլոր նախարարք և զինուորական բաղաքային ուկրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարք կայս. պալատ դնացին և Մարգարէի մօր յղութեան տօնը շնորհաւորելով Վեհ. Սուլթանի մեծարանացն արժանացան։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Հանգուցեալ Վիլհէլմ կայսեր յուղարկաւորութիւնն երէկ Պերլինի մէջ կատարուելուն առթիւ, գերմանական դեսպանատան մէջ ևս երէկ առաւօտ հոգեհանգստեան աղօթքներ կատարուեցան հանդիսաւոր կերպիւ։ Այս արարողութեան համար մատրան պատերն ամբողջովին սեւ ծածկոցներով պատուած էին և խորանին առջև դրուած էր Վիլհէլմ կայսեր կիսարձանը։

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ հանդիսին ներկայ էին արարողապետ Վահեմ. Միւնիր փաշա, բժշկապետ Վահեմ. Մավրոյէնի փաշա, կայս. անձնական Դանձուն նախարար Վահեմ. Յակոբ փաշա, Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վահեմ. Տատեան էֆէնտի, նոյն նախարարութեան օտար թղթակցութեանց բարտուղար Նաումի էֆէնտի, Թաղապետութեան Զ. շրջանակի նախագահ Պլաք պէյ, Բերայի կառավարիչ Արիֆ պէյ և Մեծ-Եպարքոսի Թարգման Վէբրլ էֆէնտի բոլորն ալ պաշտօնական հանդերձեստով։

Նոյնպէս ներկայ էին բոլոր դեսպանք պաշտօնական հանդերձեստով և օսմանեան ծառայութեան մէջ գտնուող գերմանացի սպայք որք իրենց ազգային զգեստը կը կրէին և թեւերնուն վրայ սեւ շղարշներ, ինչպէս ազգայ։ Բոլոր դեսպանուհիք և այլ բարձրաստիճան տիկնայք սեւ շղարշներ հագած էին։

Երբ Պառոն տը Ռատովիձ ժամանեց աղօթքներն սկսաւ, յետ որոյ դեսպանատան երեցը դամբանական մը խօսեցաւ։

Մատրան դրան առջեւ կը կը գրտնուէին ոստիկանք և ժանտարմաներ։

Մայրաքաղաքիս բոլոր դեսպանատունք և հիւպատոսարանք երէկ իրենց դրօշակները կէս պարզած էին ինչպէս ազգայ։

ՐՈՒՄԷԼԻԱԿԱՆ ՄԱՔՕՍԱՏՈՒՆՔ

Ներքին գործոց Վահեմ. Նախարարին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը նախընթաց օր ի նիստ գումարեցաւ և զբաղեցաւ Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումելիի մաքսատանց խնդրոյն։ Կրսուի թէ այս առթիւ տրուած որոշումը պարունակող տեղեկագիրն ստորագրուեր է։ Սոյն յանձնաժողովը կը կազմէին Հանրագուտ շինութեանց Վահեմ. Նախարարը։ Մաքսային վերատեսչութեան խորհրդական Պերթրամ էֆէնտի, Պ. Վուլբովիչ և պուլկար կառավարութեան կողմէ այս խնդրոյ առթիւ ղրկուած պաշտօնատարն։

ԶԱԴԱԼՃԱՅԻ ՄԻԶԱԴԻՊԸ

Քանի մ'օր առաջ Զադալճայի կառավարիչը ձերբակալել կուտար տեղւոյն յոյն քահանայերը և բանտարկել կուտար զանոնք, պատրուակելով թէ ժամանակին իսաց չեն տար իշխանութեանց՝ իրենց հասարակութեան մէջ պատահած ծնունդներն, ամուսնութիւններն ու վախճանումները։ Ի զուր քահանայք բողոքեցին այս բռնաւորական ընթացքին դէմ, յայտարարելով թէ իրենց պարտականութիւնը չէր այս, այլ մուխթարաց պարտականութիւնն։

Ֆէնէրի Պատրիարքարանն, իրողութիւնն իմանալով հաղորդեց զան Դատական և կրօնական գործոց Նախարարութեան որ ըմբռնելով թէ Զադալճայի կառավարիչն յոյժ թեթեւ կերպիւ շարժած էր այս պարագայից մէջ, հեռագրաւ հրամայեց նմա որ արձակէ բանտարկեալ քահանայերը եւ միանգամայն յանդիմանութիւն մ'ուղղեց իւր այս վարմունքին համար։

(Լ. Հերաւ)

ՖԷՐԻՏՈՒՆ ՊԷՅ

Ամենէքի օսմանեան դեսպան Ֆէրիտուն պէյ յառաջիկայ մայիս ամսոյն մէջ մայրաքաղաքս պիտի դայ արձակուրդով։ Դեսպանատան առաջին բարտուղար Ազիզ պէյ, որ Ֆէրիտուն պէյի եղբայրն է, արձակուրդ ստացած է եւ երկու չաբաթէն մայրաքաղաքս կուգայ։

Պ. ՏԸ ՀԻՐՇԻ ՄԷԿ ՆՈՐ ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Նեւեյ-ի մէջ կը կարդանք.

«Պառոն տը Հիրշի մէկ նոր բարեգործութիւնն ալ կ'իմանանք այսօր։

«Յայտնի է թէ Պալատու մէջ Իսրայէլեան հիւանդանոց մը կայ, ընդհանրութեամբ Տր. Տալ ՄէՀրքօի։ Հակառակ առատաձեռն անձանց կողմէ եղած նուիրատուութեանց, այդ հաստատութեան եղմտացոյցը միշտ բաց մը կ'ունենար։ Պառոն տը Հիրշ իմանալով զայս, սիրայօժար յանձն առաւ գոցել այդ բացն և փափագ յայտնեց որ ամեն տարի իրեն ներկայացունեն այդ հիւանդանոցի հաշիւները։ Այս հրամանին համաձայն, իսրայէլեան հիւանդանոցի այս տարուան հաշուեցոյցն, որ 25,000 ղրուշի բաց մը ունի, ներկայացուեցաւ առ Պ. Վէնէձիանի, որ Պառոնին ներկայացուցիչն է ի Կ. Պոլիս։»

ՕՍՄ. ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿՕՐԴՈՒԲ

Ինչպէս կը յիշուի կայս. Կառավարութիւնը, բացի Փարիզու, Պերլինի և Լոնտոնի, միւս բոլոր օսմ. դեսպանատանց զինուորական կցորդներու պաշտօնը ջնջած էր։

Արդ, Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ Սերպիոյ եւ Ռումանիոյ օսմանեան դեսպանատանց մէջ զինուորական կըցորդներ գտնուին։ Կայս. սոյն հրամանին համաձայն՝ Պուքրէշի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդանուանած է սպայտկոյտի հաղարագետ Եուսուֆ Բէյն պէյ և Պելկրատի՝ դեր-հաղարապետ Ահմէտ պէյ։

ՍԸՐ Տ. ՈՒՈԼՖ

Թէհրանի բրիտանական Նորընտիր դեսպան Սըր Տ. Ուոլֆ երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ Մէհմաժբրիի Աւէնչոդենաւով, ընկերակցութեամբ Տիկին Ուոլֆի, ազգական օրիորդի մը և երկու քարտուղարաց՝ Պ. Պ. Քարդրայդի և Ռալֆ Նեվիլի։ Սըր Ուոլֆ Օդէլ Ռուտլալ պանդոկն իջեւանած է և հաւանաբար այսօր պիտի մեկնի դէպ ի Պաղտատ, անտի Թէհրան ուղեւորելու համար։

Սըր Տ. Ուոլֆ երէկ գիշեր պարսկական դեսպանատունը ճաշի հրաւիրուած էր։

— Վեհ. Սուլթանի մառանապետ օսման պէյի փեսայ և կայս. Թիկնապահ տեղակալ-գնդապետ Բիֆաթ պէյի պաշտօն յանձնուած է տանիլ այն կայսհրովարտակն որ կը հաստատէ Տրապիզոնի կուսակալ Սաւրուբի փաշայի վեզիրութեան աստիճանը։ Բիֆաթ պէյ ի մօտոյ Տրապիզոն պիտի ուղեւորի։

—Դարատաղ գտնուած Վագֆներու գործոց կարգադրութիւնը Զէթինէի օսմանեան դեսպանատան յանձնուած էր. սակայն Շերտրաէն կը գրէն թէ այս խնդիր դեռ կարգադրուած չէ և թէ տեղւոյն իսլամ ժողովրդեան այլ գործերն ևս երեսի վրայ մնացած են։

—Նախարարաց Խորհուրդն հարկ եղած քննութիւնները կատարելով ճշդած է Շերլի եւ Նիքամիլի դատարանաց ձեռնհասութիւնները։ Կայս. իրատէ մը վաւերացուցած է այս որոշումն եւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսն ևս հաղորդած է զայն որոց որ անկ է։

—Բէթրոֆ և Տիմոֆ անուն պուլկար սպայք դատաստանի ենթարկուած են ապստամբութիւն յարուցանելու ամբաստանութեամբ։

Պուլկարիոյ պատերազմական նախարարը նկատելով որ այդ ոճրի համար Պուլկարաց օրէնքին մէջ հարկ եղած տրամադրութիւնք չկան, որոշեր է օսմանեան պատժական օրինաց 55րդ յօդուածի տրամադրութիւնը գործադրել այդ երկու սպայից նկատմամբ։

—Վճռարկեկ ատենի պատժական ճիւղին անդամներէն Իպրահիմ պէյ, որ Հալէպի դատական գործերը քննելու պաշտօնով այդ բաղաքը ղրկուած էր, իւր պաշտօնն աւարտելով պատրաստած տեղեկագիրը մատուցեր է Դատական Նախարարութեան։ Իպրահիմ պէյ անտի Անդրպ ուղեւորեր է միւնոյն պաշտօնով։

—Պոմպայէն առ Թաղէթ ուղղեալ նամակի մը նայելով այն տեղ գիգոնութիւն կը տիրէ եղեր աւտրիական կառավարութեան դէմ։ Մանաւանդ աւտրիական պաշտօնատարաց դէմ որք մեծ մասամբ սպաներն։ Տեղւոյն կաթոլիկները միայն Աւստրիոյ կողմն յայտած են եղեր։

—Տէքիթէրիս անէի ժողովրդ անդամներէն Ձէմիլ պէյ և Գիհէթ էֆէնտի յատուկ պաշտօնով երէկ Պրուսա ուղեւորեցան Մուտանիոյ ճամբով։ Նոյն շոգենաւով 120 իսլամ գաղթականներ Պրուսա ղրկուեցան։

—Եանեայի ազիթէրտար Նիհազի պէյ երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Թաղապետութեան Գ. շրջանակի տնօրէնը վեց եօթն հազար ղրուշի չափ զեղծում մ'եղեւան հանած է։ Աւրատանեալ պաշտօնեայք հրաժարեցուցուեր և այդ մնդրոյ վերաբերեալ գրութիւնք յանձնուեր են Քաղաքապետութեան։

—Կայս. անձնական Դանձուն նախարարութեան հաշուակալ Հաֆի Աֆէֆի էֆէնտի, որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։

—Թէև կրսուի թէ Էնկիւրիի այլեւայլ գաւառակաց մէջ հունձքերու մասին այս տարի եւս մտատանջութիւն կը տիրէ, սակայն այս գրոյցները չափազանցեալ կը նկատուին, որովհետեւ ապրիլէ առաջ կարելի չէ վերջ նախանշուս ճշդել հնձոց վիճակը։ Նոյնպէս կրսուի թէ ոչխարաց հարուածուն պատճառաւ Ասիոյ այլեւայլ կողմերն այդ անասնոց հարիւրին տասնեհինգը կը կորսուին եղեր։

—Խմբագրութեանս ուղղեալ ընդարձակ գրութիւն մը կը յայտարարէ թէ, կրսէ Թաղէթ, Լիբանանու ժողովուրդն աղերսագիր մը տալով կուսակալ Վասա փաշայի բողոքած է կուսակալութեան քարտուղարութեան Գիւրէլեան էֆէնտիի պաշտօնավարութեան դէմ։ Բողոքարկուք նոյնպէս խնդրած են որ Գիւրէլեան էֆէնտի, որ անցեալները մայրաքաղաքս եկած և յետոյ Պէյրութ գնացած էր, իւր պաշտօնատեղին չը վերադառնայ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ կրնայ երկաթուղեաց յառաջիկայ վիճակահանութեան համար բիլեթներ գնել Օսմ. Կայս. Պանքայէն, ամեն օր ժամ 10էն մինչեւ 3½ (Ը. Ե.)

1528

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 15 մարտ

Գլէրմոն-Ֆէրրանէ ուղղեալ նամակ մը զրավաճ Պուլմաժէ կ'ըսէ թէ Բարիզ գնացած է իւր հիւանդ կինը տեսնելու համար։ Կը կարծէ թէ կը հարուածուի ոչ թէ այս իրողութեան համար, այլ վերջուստ 25ն երեսփոխանական ընտրութեանց արդիւնքին համար, թէ և ինք օտար մնացած է այդ շարժմանց։

Պատերհական լրագիրք կը հաւանին արտաքին գործոց նախարարին ձեռք առած տնօրինութեան ընդդէմ Պուլանժէ զօրավարին։

ԴՐԱՄԱԳԱՆ

Վալաթիա, 5 մարտ

Օսմանեան Բանսօլիսէ

Դահեկան

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սերի Գ. Կ.			15 24
Պորսային գոցուածքն վերջը	»	»	15 24
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուածքս	»	»	15 24 ½
Բարձրագոյն գին	»	»	15 24 ½
Նուազագոյն »	»	»	15 24 ½
Կէս օրին	»	»	15 24 ½

ԻՍԹԻԴԵԱԶԸ ՏԱԼԻԼԻ

Երէկ երեկոյ			37 5
Այս առաւօտ			37 7
Կէս օր			37 7

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐ

Փոխառութիւն 1858)	Ա	Սերի	23
» 1862)			
» 1860)			
» 1863)	Բ	»	14 15
» 1872)			
» 1865)			
» 1869)	Գ	»	Գ. 15 24 ½
» 1873)			

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 16 մարտ ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Ընդ. բանսիսէ	101 7/8
Օսմ. » Սերի Դ. բացուածքս	13 5/8
» » » զոյուեցաւ Գ. Կ.	13 9/16
» » » Ա.	23
» » » Բ.	13 7/8
» » » Գ.	13 1/2
Օսմանեան 1871	76 1/2
Փոխառութիւն 1877	89 3/4
Պանք Օսմանեան	9 7/8
Ռուսական փոխառ. 1873	91 7/8
Եգիպտական մրաչեալ (Նէնիֆիէ)	77
» առանձն. (բրիվիլէժիէ).....	103 1/2
Տայրա Սանիէ	74 1/8
Տօմանիէալ (փոխառ. Լոշիլտ)	100
Լուսնգարական պարտատուղթ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 462

Վիէննա, 16 մարտ ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 95
Օսմանեան երկաթուղի	18

Բարիզ, 16 մարտ ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 ½ %	106 87 ½
» » 3 %	82 17 ½
Օսմանեան քանսիսիսէ Սերի Դ. բացուածքս	13 67 ½
» » » գոցուածքս	13 72 ½
» » » Բ.	13 60
» » » Դ.	13 60
Օսմանեան երկաթուղի	35 75
» Բէյթի բանձնթուղթ	— —
Պանք Օսմանի	501 25
Գրեքի Լոթիէ	580
» Ցոնսիէ	1382 50
Բանձնատուն Լոնտոնի	1270
Պուէրտի Ջրանցք	2127 50
Ռուսական 5 % 1877 թ.	99 ½
Իտալական Ռանթի	94 80
Պորտիկական (տարատ.)	67 7/8
Եգիպտական մրաչեալ	388 75
Իսթիսիմէ Թիւրք	352 50
5 % Հէյլենական	— —
Զէնք Լոնտրայի վրայ	25 30

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 16 մարտ ժ. 10 Ը 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 ½ %	— —
Օսմանեան քանսիսիսէ	գործ չկայ
Եգիպտական	389 37 ½

ՀԱՄԱՌՕՏ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԶԷԹՈՒՆԻ ՀՐԿԻԶԵԼՈՅ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՅՆ

Ցայտնի է արդէն որ անցեալ տարւոյ յուլիս ամսոյ մէջ ի Զէյթուն պատահած աղետալի հրդեհ մը ամիւն և աւերակ դարձուցած էր գրէթէ ամբողջ քաղաքն իւր եկեղեցիներով և վարժարաններով։

Մեր Օգոստափառ և հայրագորով կայսրն, ի լուր այս աղետից, թշուառ հրկիզելոց ուտելստ և պատսպարան շնորհելու համար, հարկ եղած հրամանները բարեհաճած էր տալ, որք ամոքելն հրկիզելոց ցաւերն, և հայ ազգն, ի չգոյ ամեն ա.թի մէջ, այս անգամ ևս առիթ ունենալ օրհնել իւր սիրեցեալ Վեհապետին անունն։

Ազգային Պատրիարքարանն ալ, ի գաղոյից կայսերական տրուած սոյն առաքինական օրինակին հետեւելով, փութաց կազմել ցանձնաժողովս, պաշտօն տալով նմա վերաշինել այրեցեալ եկեղեցիքն ու վարժարանքն։

Ուրախ եմք յայտարարելու որ ի Տաճկաստան, ի Մանչեսդր, ի Բարիզ և այլ քաղաքս գտնուած մարդասէրք փութով պատասխանեցին մեր հրաւէրին և Ռուսաստանի ազգայինք ալ ըստ օրհնեալ կոնդակի Վեհափառ Հայրապետին մերոյ իւրեանց առատ նուէրներն չ'ղլացան մեզ, և Ցանձնաժողովս փութաց ի Զէյթուն ղրկել իւր պատուիրակ՝ Գուլումեան Մեծ. Բերովբէ էֆէնտին, որ առանց որ և է փոխարինութեան ստանձնեց սոյն կարի ծանր պաշտօնն և նորա անձնուէր և անխոնջ ջանից շնորհիւ, կարելի եղաւ տուղ մէջտեղ վերաշինել

Ա. Զարս եկեղեցիք, Ս. Լուսաւորիչ, Ս Յովհաննէս, Ս. Սարգիս և Ս. Աստուածածին։

Բ. Մի մեծ վարժարան քաղաքին կեդրոնն հիմնայատակ եղած Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ գետնոյն վրայ, այնպիսի ընդարձակ՝ բարձր և հոյակապ, որպ նման ոչ թէ ի Զէյթուն, այլ և մօտակայ քաղաքաց մէջ իսկ չգտնուիր։

Գ. Երկու ծաղկոց մանչաց և աղջկանց համար Ս. Սարգսի թաղն, նմանապէս երկու ծաղկոց Ս. Լուսաւորչայ թաղն։

Դ. Մի վարժարան Ս. Աստուածածնայ թաղն։

Ե. Մի վարժարան Զէյթունէն երեք ժամ հեռու Արեղնայ Վարդածիրան գիւղն։

Զ. Մի եկեղեցի ի Խեպի գիւղ, և մի եկեղեցի ի Տեսէ գիւղ։

Է. Երկու լուսացատեղի մին Ս. Աստուածածնայ թաղն, և միւսն Պօղ Պայիսի թաղն։

Ը. Երկու աղբիւր մին Ս. Աստուածածնայ թաղն, և միւսն Ս. Լուսաւորչայ թաղն

Սոյն եկեղեցիներու և վարժարանաց մէջ թէեւ եկեղեցական արարողութիւնք և դասախօսութիւնք կը կատարուին այսօր, սակայն վերաշաս ձմրան պատճառաւ մի քանին չեն կրցած կատարելագործուիլ։

Լիայոյս եմք որ ի գարնան հետզհետէ հասնելիք հանգանակութեանց արդիւնքով պիտի կարենան շինուիլ և ամբողջանալ։

Սոյն ազգային հաստատութեանց վերաշինութենէն զատ, Ցանձնաժողովս մօտակայ քաղաքներէն 35,000 օխա ցորեան գնելով դրամական նպաստից հետ բաշխել տուաւ զայնս կարօտելոց որք ամառուան երաշտութենէն սովու ճիրանաց մատնուելու վտանգին մէջ կը գտնուէին։ Բաց ասա տի Մարաշէն մի բժիշկ բերել տալով և հարկ եղած դեղօրայքն ղրկելով, հրկիզելոց առողջական վիճակն դարմանեց և շատ մը համաճարակ հիւանդութեանց առաջքն կարող եղաւ առնուլ։

Այս ամեն օգնութիւնք կարօտելոց ընձեռած ժամանակ, Ցանձնաժողովս տանց շինութեան համար յատկապէս նպաստներ թէեւ բաժնեց, բայց այս օգնութիւնքն անչան մի արդիւնք պիտի ունենային եթէ Նորին Կայսերական Վեհափառութիւնն իւր անսպառ ողորմածասիրութեամբ յօգնութիւն փութալ չ'բարեհաճէր։ Երկու անգամն ընդ ամենն 3000 ոսկի բաշխել տուաւ որք բարդուելով Ցանձնաժողովս յատկացուցած նպաստից, մեր պատուիրակին հսկողութեամբ և ակնկալութեամբ կարելի ըրաւ հրկիզելոց վերաշինել իւրեանց տուներն։ Այժմ 450 էն աւելի տունք շինուած կան և մնացորդաց համար թէ և դրամ տրուած է, այլ գարնան պիտի կարենան շինուիլ։ Միայն թէ ուրախալի է որ ձմրան եղանակին մէջ ամեն ոք պատսպարուած է և ոչ ոք մնացած է բացօդեայ։

Ոչ'փ չնորհակալ լինելու եմք մերին Նախախնամութեան, որ կը գտնուիմք Նորին Կայսեր. Վեհափառութեան Ապտ-իլ-Համիտ Կայսեր Հայրական հովանաւորութեան ներքեւ, որ իւր հպատակաց անդորրութիւնն ու երջանկութիւնն իւր յարաժամ մտածութեանց առարկայ ընելով՝ երբէք չդադրիր ամեն առթի մէջ իւր անբաւ գթասրտութեան լիուլի սպասոյցներն տալ։

Ազգին իրաւացի հետաքրքրութիւնն յագեցնելու համար, սոյն համառօտ տեղեկութիւններն հաղորդելով՝ Ցանձնաժողովս իւր համարատուութեան պարտքն լրացուցած չհամարիր երբէք։ Երբ հանգանակութիւնք վերջանան և գոյացեալ արդիւնքով շինութիւնք աւարտին, Ցանձնաժողովս պիտի փութայ Ազգ. Կեդր. Վարչութենէն վաւերացեալ մի տեղեկագրով հաշիւն տալ այն դրամոց որք այնքան առատաձեռնութեամբ շնորհուեցան ի նպաստ հրկիզելոց Զէյթունի։

Ի դիմաց Ցանձ. փոխ. ազգ. հրկիզ.
հաստատ. Զէյթունի

Ա.ԳԻՆ-ԴԱՊԷՐ Ա.ԳԻՆ-ՍԱՊՈ
ՄԿՐՏԻՉ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՊՈՍՏՐԻԿ Ս. ԿԻՒԼԻՊԷՆԿԵԱՆ

2 մարտ 1888
Կ. Պոլիս

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՄՈՐՖԻՈՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ

(MORPHIOMANIE)

Ընթերցողաց յայտնի է թէ մորֆինէն ափիոնի կարեւորագոյն սկզբնատարրերէն մին է և մասնաւորապէս ցաւը մեղմելու և քնացնելու համար զանազան ձեւերու ներքեւ յաճախ կը գործածուի բժշկութեան մէջ։ ՑԱրեւելս ծագում առած է ափիոն ուտելու և ծխելու անտաբեր մոլութիւնը։ Մորֆինի գիւտէն յետոյ Արեւմուտքի մէջ ալ մորֆինը չարաչար գործածելու ունակութիւնը ծնունդ առած է և ինչպէս Արեւելք իւր թիրեաքիներն ունեցած է և ունի տակաւին, Արեւմուտք ալ այսօր իւր մորֆինամոլներն ունի։ Մորֆինամոլութիւնն Արեւելքի մէջ ևս կարիլի լինելով, օգտակար կը հանրինք այդ մոլութեան և անոր վատթար հետեւանաց վրայ գաղափար մը տալ ընթերցողաց Դիւլլեր բժշկին մէկ գրքէն քաղելով։

Ափիոն ուտելու սովորութիւնն Ամերիկայի մէջ ալ տեսնուած է, բայց ամերիկացիք լաւագոյն կը համարին լաւանան (ափիոնի փոխադրեալ երփնաջուր) խմել։ Անգղիոյ մէջ, մանաւանդ տարազագործական քաղաքաց մէջ փոքրիկ տղայոց ճիչերը լռեցնելու և զանոնք քնացնելու համար

թրն համանման պատասխան մը պիտի տան. այսինքն թէ ըմբոստ չղացաւ մը, ցաւ պատճառող որ և իցէ հիւանդութիւն մը ունեցած են և իրենց ցաւերն ամոքելու համար մորֆինի ներարկութիւններ կատարած են։ Սկիզբները բժիշկներն անձամբ ի գործ դրած են ներարկութիւններն և յետոյ իրենք չարունակած են. կամաց կամաց անհնար եղած է իրենց ներարկութիւնները թողուլ և այսպիսով մորֆինամոլ եղած են։

Մորֆինամոլութիւնը բժշկաց մէջ յաճախ տեսնուած է, որովհետև նախ բուժական նպատակաւ և յետոյ ալ անդիմադրելի ձգողութենէ մղեալ դիւրին եղած է իրենց թոյնը ձեռք ձգել։ Լանսովքի 160 մորֆինամոլներէ 56ը բժիշկ և 26ը օգնական բժիշկ, մանկաբարձ և հիւանդապահ գտած է։

Ըստ տոքթ. Բանի ամերիկացի բժիշկներէ ոմանք իրենք իրենց մորֆին ներարկելու վարժութեամբ այնչափ անհոգ գտնուած են չափերու մասին որ երբեմն իրենց յաճախորդաց մահացու թունաւորման պատճառ եղած են։ Բժիշկներէ յետոյ մորֆինամոլութիւնը տակաւ առ տակաւ տարածուելով ամբոխի մը պէս ժողովրդեան մէջ տարածուած է։ Վայելչասէր կանայք ներարկութեանց համար հարկ եղած գործիներն և թոյնը պարունակելու սահմանեալ թանկագին զարդեր չունենալ տուած են և անուշադրաբար ալի սրուակին տեղ ներարկութեան գրելիկի տարփին իրենց վրայ կրել սկսած են։ Վիպասանք նշանակած են արդէն նոր բարուց այս մանրամասնութիւն։ Ալֆոնս Տօտէ իւր Ա-Եռաբանէ անուն վիպասանութեան մէջ ի տեսարան կ'ածէ կենցաղասէր կին մը արգահատող իւր մի բարեկամուհւոյն վրայ որոյ ամուսինը մեռած է և սապէս ըսել կուտայ անոր. «Զը կրցաւ մխիթարուիլ, այլ միայն մոռնալու համար իւր խայթումներն ունի նա.... Ա՛յո՛, ինչպէս կ'ըսեն, մորֆինամոլ եղած է նա։ Ամբողջ ընկերութիւն մը այսպէս է։ Երբ ի մի վայր կը գումարին, այս տիկնանց՝ իւրաքանչիւրն հետը կը բերէ իւր արծաթեայ տիրկն ասեղով և թոյնովն հանդերձ։ Յետոյ կը խայթեն իրենց բազուկը կամ իրենց սրունքին մէջ կը մխեն ասեղը... չը քնացներ, բայց լաւութիւն կ'զգայ մարդ։ Դիբաղդաբար ամեն անգամ թոյնին ազդեցութիւնը կը նուազի և հարկ կը լինի չափն աւելցնել։»

Ատ ևս ափիոնակերութեան տեղ մորֆինի ենթամորթային ներարկութեանց միջոցն ի գործ դրուիլ կ'սկսի և Տօրթ. Զամպաքօ սապէս կը նկարագրէ Արեւելեայց այս սովորութիւն։ «Շատ անգամներ տեսած եմ, կ'ըսէ, դիւրակեցիկ անձեր որը ներարկութեան փոքրիկ գործիքներ և իւրեանց բժիշկին ընդհանրապէս թունաւորութեան չափ մորֆինի հեղանիւթ ունին։ Վայելչասէր դասուն պատկանող տիկնայք իսկ իրենց ընտիր ճաշակն յառաջ կը վարեն հմայիչ հեղանիւթը պարունակելու սահմանեալ ճարտարարուեստ սրրուակներ և փափկիկ գրելիկ մը թաքուցանող զարդեր չունենալ տալով։ Ցիշեալ տիկնայք թատրոն եղած ժամանակ կամ ընկերութեան մը մէջ վայրկեան մը խոյս կուտան և կամ նպաստաւոր վայրկեան մը որոնելով իրենց մարմնոյն տեսանելի կամ գոց մի մասին վրայ ներարկութիւն մը կը կատարեն։»

Մորֆինական սովորութիւնը ժողովրդեան և գործաւոր դասուն մէջ ալ ծաւալիլ կը միտին։ Ցաճախակի մորֆինամոլներ կը պատահին հիւանդանոցներու և մինչև իսկ ոստիկանութեան բանտերու մէջ յորում բանտարկեալք մեծաձայն մորֆինի ներարկութիւն կը պահանջեն զի վարժուած են և չեն կարող թողուլ զայն։ Մորֆինամոլութիւնը կիներէն աւելի արանց մէջ ընդհանրացած է. Լէվենչթան 100 մորֆինամոլի վրայ 82 այր և և 26 կին միայն կը հաշուէ։

Ներգործութիւնք մորֆինի.—Բանի մը հազարորդակարգի չափ մորֆին ըզգալի արդիւնքներ յառաջ կը բերէ արդէն. իսկ մէկ երկու հարիւրորդակարգ բաւական է թունաւորման սկզբնական երեւոյթներն արտադրելու։ Բայց ընդհանրապէս արագ կը վարժուի մարդ և միևնոյն արդիւնքներն ընդհերկար յառաջ բերելու համար չափերն աստիճանաբար աւելցնելու է։ Ինչպէս ըսինք շատերը դարմանուելու համար մորֆին առնուլ կ'սկսին և երբ կը բուժին չեն կրնար իրենց սովորութիւնը թողուլ և մորֆինամոլ կը լինին։ Ուրիշներն անհեթեթ և ախտառիթ ցանկութիւն մը գոհացնելու մղման տեղի կուտան, ցանկութիւն որ ծնունդ կ'առնու իբր անյագ տենչ թողած առաջին դիպուածական չափ մը վերջը։ Երբեմն ալ կան անձինք որ հետաքրքրութենէ և նմանելու բաղդէն մղեալ մորֆին գործածել կ'սկսին և անդամ մը որ ծուղակը կ'ելնան չեն կարող ճողոպրիլ։ Ցալան անձ մը կը յիշէ որ հեշտալի գինովութիւն մը զգալու և հաճոյալի երազներ տեսնալու նպատակաւ մորֆինի ներարկութիւններ կը կատարէր իւր անձին վրայ։ Անդամ մը որ ունակութիւնը կ'սկսի, հոգեկան պէտքին կը յաջորդէ գործարանական անհրաժեշտ և անդիմադրելի պէտք մը որում եթէ գոհացում չը տրուի՝ անտանելի անհանգստութիւն, ֆիզիքական տկարութիւն, մտաւորական ապշութիւն եւ վերջապէս գործարանական ճշմարիտ անձկութեան վտանգ յառաջ կուգայ։ Թոյնին ազդեցութիւնն անդադար բը-թանալով հարկ կը լինի աստիճանաբար չափերն աւելցնել։ Կան մորֆինամոլներ որք օրը մինչև երկու կրամ կ'սպառեն։ գտնուած են մորֆինամոլք որք օրը հինգ կրամ եղած են. սոսկալի է այս թիւրն երբ մտածուի թէ սովորաբար հիւանդաց համար գործածուած չափէն հինգ հարիւր անգամ աւելի է։

Շատ անգամ քանի մը ամսէն և հազիւ երբեմն մէկ երկու տարիէն մորֆինականութիւնը կազմուած է։ Ինչպէս ալքօօլականութեան նոյնպէս այս թունաւորման զոհերը կարծես թէ ջլախտական տրամադրութիւն մը ունին որոյ զօրութեամբ մասնաւոր հակում կ'ունենան ափիոնի ախտաբեր ախորժակն զգալու և ի նոյն կորնչելու։

Ասոնցմէ չատերը քիչ շատ ծանր ժառանգական անցեալ ունին ինչպէս արգանդախնդիր (hystérie), ջղային տրկարութիւն (neurasthénie), վերնոտուտութիւն (épilepsie) և մանաւանդ հոգեկան խոթութիւնը (psychose)։

Լէվենչթան մորֆինամոլութեան ազդու մի նկարագիր գծած է յետագայ տողերու մէջ։

«Մորֆինի ներարկութիւնն ոչ միայն ցաւն ու քնատութիւնը կը բուժէ, այլ միանգամայն մարդս բոլորովին կերպարանափոխ կ'ընէ։ Ալքօօլի գրգռութեանց նմանող հեշտական զգացողութեանց ծնունդ կուտայ։ Բնաւորութիւնը կը փոխուի. ներարկութենէ վերջը տխուր մարդը զուարթ կը լինի, տկար կը զօրանայ, ջլատեալը կը կազդուրի, լռասէրը շատախօս կը լինի, երկչոտն համարձակութիւն կ'առնու, զօրութեան և կարողութեան գիտակցութիւնը կ'աւելնայ։ Բայց մորֆինը մարմնէն անջատուածին պէս խորին տկարութիւն մը կը յաջորդէ նախկին գրգռման։ Թմբրեցուցիչ դեղն ընդհուպ անհրաժեշտ կը դառնայ որովհետև անոր միջոցաւ կարելի կը լինի բառնալ ամեն հոգեկան կամ մարմնական տագնապ։ Սովորողք մորֆինին կը կռաչին ինչպէս արբեցողն իւր շիշին։ Մորֆինը կը խեղդէ իրենց տխրութիւնն, ընտանեկան վիշտերն և իրենց արուեստին վերաբերեալ տաղտկութիւններն։ Ինչպէս արբեցողն իւր առաւօտեան ումպովը նոյնպէս մորֆինամոլն իւր մորֆինով՝ դողդոջուն անդամները կ'ապահովցնէ։ Բայց երբ մորֆինի ներգործութիւնը կ'անցնի և անոր հետեւող վհատութեամբ և ֆիզիքական տագնապներով կը տեսնեն իրենց տխուր կացութիւնն, իրենց ցաւալի վիճակն և իրենց բարոյապէս ու ֆիզիքապէս թշուառ կեանքը, թոյնի նոր չափ մը պէտք կը լինի մասամբ իւիք իրենց ձեռքով բերած թշուառութիւնը վանելու համար։ Մորֆինի մոլութիւնը մարմնական տեսակէտով ոգելից ըմպելեաց մոլութեան հետ շատ նման ախտանիշներ ունի. երկու ախտերու նմանութիւնը նոյն է մինչև ի խելագարութիւն։ Իրարմէ կը տարբերին սակայն այնու զի մորֆինամոլութիւնը լուսաւորեալ և բարձր ընկերութեանց դասերուն մէջ զոհեր կուտայ մանաւանդ և թէ բացի բնաւորութեան փոփոխականութենէ դեղին գործածն ազդեցութեան ժամանակ հոգեկան խանգարումներ չեն երեւիր։ Նաև մորֆինի և ոգելից ըմպելեաց միջեւ. խնամութեան աստիճան մը աւելի կայ, այնու զի մորֆինի անձնատուր երկու սեռէ անձինք շատ անդամներ ոգելից ըմպելեաց ալ կը դիմեն։ Մորֆինամոլներէ մի քանիներն ոգելից ըմպելի կը խմեն սթափ մնալու համար երբ մորֆինի ներգործութիւնը նուազել կ'ըսկսի։»

Թունաւորութեան սկիզբները բնաւ խանգարում չտեսնուիր, ախորժակն և գիրութիւնը փոփոխութիւն չեն կրեր. բայց տակաւ առ տակաւ նիհարութիւնը կ'սկսի, դէմքը կը գունատի և մոխրագոյն կը լինի, քրտինքը կ'աւելնայ։ հայեացքը տխուր և մարած է, տեսողութիւնը կը տկարանայ, արեան շրջանը կը խանգարի, շնչառութիւնը կը նեղուի, միևնոյն ժամանակ ստամոքսի խանգարումներ յառաջ կուգան, ախորժակի նուազում կամ շատկերութիւն, նողկանք, փսխում, ստամոքսի մէջ ալման ղդացում, անյաղթելի պընդութիւն։ Վերջապէս ի յայտ կուգան քնատութիւնը, բազմադիմի ջղացաւութիւնք, զառանցանք, ձեռաց և լեզուի դողդոջում և մտաւորական կարողութեանց խանգարմունք։ Այս մտաւորական խանգարումներն են յարաճուն ապշութիւն, բնաւորութեան սաստիկ դիւրագրգռութիւն, անստուգութիւն, երկչոտութիւն և մեղամաղձութիւն։ Երբեմն անդիմադրելի թելադրութեանց և մղման ենթակայ ճշմարիտ մենամոլութենէ պաշարեալ անձինք կը տեսնուին. բայց շատ ժամանակ պարզ գինովութեան նշաններ կ'երեւին։ Բարոյական կարողութիւնը մասնաւոր կերպիւ կը վնասուին։ Մորֆինամոլը սրբատում, ցասկոտ, եսական և մարդատեաց է։ Կը նուաստանայ մինչ ի կեղծաւորութիւն, խորամանկութիւն և ստախօսութիւն, պաշտելի և սիրեցեալ թոյնը ձեռք ձգելու համար։ Միտքը կը նուազի և յիշողութիւնը կը տկարանայ, սակայն շատ պարագայի մէջ ախտաւոր ունակութիւնն արտաքուստ բընաւ չը նշմարուիր և շատ մորֆինամոլք սովորական ճշդութեամբ կը շարունակեն իրենց ընկերական պարտաւորութիւնները։ Մորֆինէ զրկման կամ յանկարծական դադարման՝ ջղային ծանր խանգարումներ կը յաջորդեն երբեմն, ինչպէս բուռն դժգոհութեանց արտայայտութիւնք, յուսահատական ձեւեր որք երբեմն մոլեկան դրգռմանց կը փոխուին հանդերձ զարհուրելի զառանցանօք, կատաղութեամբ, ջղաձգութեամբ և ցնորիւք։

Այս աղմկալից երեւոյթներուն կըբնան յաջորդել ընդհանուր թուլութիւն, թալկութիւն, խորին թմբութիւն և ի վերջոյ մահ։

Մորֆինամոլութեան յաղթելու համար պէտք է քաջաբար մաքառիլ թոյնին չափերուն դէմ, յաջորդաբար նուազեցնել անոր չափերն և այն գրգրութեան տեղ որմէ փրկել հարկ է ախտաժէտը, պէտք է ուրիշ գրգռիչ նիւթ մը գործածել, ինչպէս թէյ, խահուէ և կազդուրիչ դեղի։ Ամեն մորֆինամոլ որ չը կամիր ուղղութեան ճանապարհը մտնել, անհրաժեշտ կերպիւ կը ժամանէ թունաւոր ծիւրման և մահուան։

ՏՈՔԹ. ԵԴ. ՄԱՍԻՍ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆՑՔ

Անցեալ դարի ութսունական թուականներում Գանձակի Զաւադ-խանը մի օր իւր սիրելի մէկիւր Մէկլումի (1) հետ հրաւիրուած էր վերջինիս բարեկամներից մէկի հարսանիքը։ Հաղորդութիւից յետոյ, խանը խնդրեց մէկիւրին, որ հարսները եւ աղջիկները սկսեն պարել։ Նորա առջեւ իսկոյն բացուեց մի ընդարձակ տեղ, ուր նստեցին նուագածուները, եւ, մէկիւրի կարգադրութեամբ, հայաւէիների պարը սկսուեց։

Զաւադ-խանի ուրախութիւնը սահման չունէր։ Թէ՛ նուագածուները, թէ՛ պարողները նորանից ընծաներ էին ստանում և գոհ մնում։

Պարողների մէջ մի մանկահասակ աղջիկ իւր վայելուչ հասակով եւ սքանչելի դէմքով, որ հազիւ երեւում էր երեսին քաշած քօղի տակից, բոլորովին գրաւեց խանի սիրտը։

—Մէկի՛ք Մէկլում, ո՞վ էր այս հեր-ը՞ն,—այս երկնային հրեշտակը,—ծածուկ հարցրեց խանը։

—Դա Ոսկանապատի (2) մէկիւր Ուսուրի դուստրն է,—պատասխանեց մէկիւրը—Ա՛յո՛, խոսք ողջ լինի, դա ամենագեղեցիկն է մեր բոլոր աղջկերանց մէջ։

Խանի սիրտը բորբոքուեց, սակայն նա խելացի մարդ լինելով, կարողացաւ զսպել իւր կրքերը, մինչեւ որ մի յարմար միջոց կը գտնէր, առանց բռնութեան այդ աղջկանը ձեռքը բերելու։

Մէկիւր Ուսուրի դուստրը, արդարեւ, այնպիսի յայտնի գեղեցկուհի էր, որ մինչեւ այսօր էլ նորա՝ մահին ժողովուրդը զարմանալի գովասանքներով է խօսում։ Նա նշանուած էր մի պատուաւոր երիտասարդի հետ, որը Շաքիի կողմերում առեւտրական գործեր էր կատարում։ Այդ օրերում աղջկայ ծնողները սպասում էին փեսային, որ հարսանիք անեն։

Բայց Զաւադ-խանը այդպէս չէր մտածում։

—Մէկի՛ք Մէկլում, մէկիւր Ուսուրի դուստրը շատ գեղեցիկ զարդարանք կը լինի իմ հարեմի համար, այնպէս չէ՞, հարցրեց խանը։

—Ուղիղ է, խան, խօսք չունիմ ասելու։ Խանի ուշադրութիւնը պէտք է մեծ բաղդ համարուի մէկիւր Ուսուրի ընտանիքի համար։

Մէկիւր Մէկլումի խօսքերը շատ մօտ էին խանի սրտին։ Նա բռնեց իւր սիրելի մէկիւրի ձեռքից, յայտնեց իւր խորին շնորհակալութիւնը և խնդրեց, որ միւս օրը մէկիւր Ուսուրին կանչել տայ իւր մօտ։

Այդ բոլոր տպաւորութեան տակ Զաւադ-խանը վերադարձաւ տուն։ Ամբողջ գիշերը նա մտածում էր մէկիւր Ուսուրի դուստր վերայ և անհամբերութեամբ սպասում էր այն գեղեցիկ արշալոյսին, որին պիտի հետեւէին մի զուարճալի օր և մի օրհասական գիշեր....

Մէկիւր Ուսուրը Ոսկանապատում չէր, երբոր նորա դուստրը իւր ազգակիցների հետ գնաց Գանձակ հարսանիք։ Մէկիւրը վերադարձաւ և, իմանալով, որ բարեկամները իւր աղջկան տարել են Գանձակ, սաստիկ նեղացաւ, որովհետեւ նա գիտէր, որ իւր աղջկայ գեղեցկութեան մասին կը յայտնեն խանին և անպատուութեան կենթարկեն իւր անունը։ Առանց երկար մտածելու՝ նա կանչեց իւր սրտակից բարեկամներից մէկին, խնդրեց ուղարկեց նորան Գանձակ և նոյն գիշերը գեղեցկուհուն բերել տուաւ տուն։

Բայց միւս օրը մէկիւր Ուսուրը հրաման ստացաւ Զաւադ-խանից, որ շուտով ներկայանայ նորան մի հարկաւոր գործի համար։ Նոյն օրը նա ներկայացաւ խանին, որը մի առանձին պատուով ընդունեց նորան և առաջարկեց նստել իւր մօտ։ Խանի վարմունքը մէկիւրին բաւականին խորթ թուաց, որովհետեւ նոցա յարաբերութիւնները առհասարակ բարեկամական չէին և, կարծես, նա նախազգաց, որ իւր հետ մի դժբաղդութիւն է պատահել։

—Ինձը կանչել է ինձ մի հարկաւոր գործի համար,—ասաց մէկիւրը, ի՞նչ հրաման։

—Մի խնդիր ունիմ,—քաղցրօրէն պատասխանեց խանը։

—Հրամայի՛ր, խան։

—Սիրելի՛ մէկիւր, մոյրը տեղ, իսկ դուռդ ինչ։

Մէկիւրը փոքր ինչ դժուարութեամբ հասկացաւ խորամանկ մարդու սոսկալի դարձուածը եւ խսկոյն չփոթուեց։

—Ես տեսայ քո դուստրին և շատ հաւանեցի,—բացագրեց խանը։—Նորան ինձ պիտի տաս։

Հայ մէկիւրի համար այդ մի անասելի անարգանք էր, բայց նա ի՞նչ կարող էր անել։ Խեղճը մնաց բոլորովին քարացա՛...

—Ոչինչ չունիմ ասելու, խան,—հազիւ կարողացաւ արտասանել մէկիւրը,—բայց՝ եթէ կարելի է, մէկ քանի օր ժամանակ տուր, որ մեր օրէնքներին եւ սովորութիւններին համեմատ պատրաստուենք դրան համար։

—Երեք օր ժամանակ լինի—ասաց խանը, եւ բարեկամաբար սեղմեց նորա ձեռքը։

Մէկիւրը դուրս եկաւ։ Նորա սիրտը դեռ ոչ օրից չէր ստացել այնպիսի մի ծանր վէրք, որ տուաւ նորան Զաւադ-խանը։ Բայց խեղճը ո՞ր հարին դիմէր, ո՞րից օգնութիւն խնդրէր։ Մէկիւր Մէկլումմ՞ց...։ Արդեօք կը օգնէ՞ն նորան հայերը, եթէ նա ընդդիմանար խանի կամքին և սուր բարձրացնէր նորա դէմ իւր հայրական իրաւունքները պաշտպանելու և դստեր ազատելու համար։ Ո՛չ, հայերի մէջ այդ ազգասիրական ոգին վաղուց էր մեռել եւ նոցա նշանաւոր ներկայացուցիչները մէկիւր Մէկլումներն էին, որոնք ոչ թէ միայն խանի համար էին աշխատում հիւրիներ որսալ, այլ և իրա՛ք էին խլում գեղեցկագէմ հայուհիներին իրանց ծնողներից, ամուսիններից և իրանց վանչոտ կրքերի խաղալիք չինում։

Մէկիւրը հազար տեսակ մտքեր էր անում իւր ազնուական պատիւը պահելու համար։ Եթէ նա ինքնասպան դառնար, որ չը տեսնէր իւր դստեր հարեմ մտնելը, դրանով նա ո՛չ պաշտպանած կը լինէր իւր անունը անարգանքից և ա՛չ կազատէր աղջկանը այդ անարգութիւնից։ Եթէ նա սպանէր իւր ձեռքով իւր սիրելի զաւակին, նորա անմեղ արիւնը յաւիտենական տանջանք կը դառնար հօր համար, և խանը անպատիժ չէր թողնել մէկիւրի ընտանիքը։ Նա չէր կարող յուսալ հայերի հաւատարմութեան վերայ, որ կարողանար մի որ և է ընտանիքում թագցնել աղջկանը և յայտնէր թէ նա յանկարծամահ է եղել։ Միայնակ կռիւ բռնալ խանի դէմ, այդ մի անմիտ վտահութիւն կը լինէր մէկիւրի կողմից, որովհետեւ նա անպատճառ կը յաղթուէր և խանը ուժով կը տանէր իւր սիրած հիւրին։ Ուրեմն ի՞նչ ա՛նէր։

Այսպիսի մտածմունքների մէջ նա մտաւ Ոսկանապատ գիւղը եւ խսկոյն հրամայեց գիւղացիներին, որ իրանց ամբողջ ընտանիքներով հաւաքուն եկեղեցին, որ իրաւ թէ Զաւադ-խանի հրամանով պիտի երգուեն մի նշանաւոր գործի համար։ Նոյն ժամին ժողովուրդը եկեղեցին մտաւ։ Մէկիւրը նկատեց, որ մէկ հարս եւ մէկ երիտասարդ չեն եկել եւ խսկոյն պահանջեց նոցա ևս։ Զը նայելով որ այդ հարսը ծոննդեան վերայ էր, նորան էլ ներկայացրին, բայց երիտասարդը որս էլ գնացել։ Մէկիւրը, ատամ գլելով, որ գիւղի բնակիչները, բացի որսորդից, բոլորն էլ եկեղեցումն են, դուրս եկաւ, փակեց եկեղեցու դուռը եւ հեռացաւ։

Նոյն րոպէին նա վազեց իւր տուն, ընտանիքի բոլոր անդամներին նստացրեց պատրաստած ձիաների վերայ, վերցրեց ճանապարհի համար թեթեւ պաշար, ուներցած փողերը եւ չուստիոյթ զրահաւորուելով՝ ուղեւորուեց դէպի Ղարաբաղ։

Եւ այդպէս՝ Մէկիւրը Ուսուրը գիւղացիներին փակեց եկեղեցում, որ նոքա չը կարողանային խնացում տալ իւր դիտաւորութեան համար Զաւադ խանին և փախցրեց գիւղից իւր ընտանիքը, թողնելով Ոսկանապատում իւր տունը, տեղը եւ բոլոր կարողութիւնը։

Երբոր մէկիւրը գիւղից բաւականին հեռացաւ, ճանապարհին հանդիպեց նոյն որսորդին, որին այդ օրը գիւղում չը գտան։ Որսորդը զարմացած մօտեցաւ մէկիւրին եւ հարցրեց, թէ ո՞ւր է գնում։ Բայց մէկիւրը վանգի մէջ էր։ Եթէ նա մի խօսք ասէր դորան, իւր բոլոր աշխատանքը կորած կը լինէր։—Եթէ թ՚ալ տար, որ դա մտնէր գիւղը, ամեն բան կը բացուէր եւ խանը անպատճառ կը բռնէր մէկիւրին։

«Մի յանցանք ևս կը գործեմ եւ կ'ազատեմ իմ զաւակին»,—մտածեց մէկիւրը և մի ակնթարթում հրացանի գնդակը ցցեց որսորդի թիկնամիջում, երբ նա բաւականին հեռացել էր։

Որսորդը ծանր վէրքից կիսակենդան ընկաւ գետնի վրայ, իսկ մէկիւրը շարունակեց ճանապարհը։

Որսորդը մեռաւ...

Երեք օր Ոսկանապատում ցաւալի աղաղակներ էր բարձրացած։ Գիւղացիների անասունները սովից և ծարաւից ձայն ձայնի էին տուել եկեղեցում շարժարող ժողովուրդի հետ, բայց ոչ մի տեղից օգնութիւն չկար....

Վերջապէս մի անցորդ տեսաւ գիւղի դրութիւնը և խսկոյն մարդիկ բերեց ու ազատեց փակուածներին։ Այդ համբաւը հասաւ Զաւադ-խանին, բայց ուշ էր։ Նա ոչինչ չէր կարող անել, որովհետեւ մէկիւր Ուսուրը արդէն գտնուում էր Ղարաբաղում, Զաւադ-խանի և մէկիւր Մէկլումի թշնամիների մօտ։

Զաւադ-խանը խորին ա՛ի քաշեց եւ դդաց, որ նա յաւիտեան զրկուած է իւր ընտրած հիւրից....

Մէկիւր Ուսուրը Շաքիից կանչեց իւր փեսային և Ղարաբաղում ամուսնացրեց իւր աղջկայ հետ։ Սոքա մնացին այստեղ, մինչեւ որ ռուսները գրաւեցին Գանձակը, և այնտեղի խանութիւնը վերջացաւ։ Այն ժամանակ մէկիւրը վերադարձաւ իւր ընտանիքով Ոսկանապատ գիւղը և մնաց այստեղ մինչեւ իւր մահը*։

1888 թ. փետր 6 ԱՂ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆՑ
Գանձակ (Արշաքեան)

*) 1887 թուականի դեկտեմբեր ամսում հօրս մօտ եկել էր մի ծերունի կին, իւր գործերի համար մէկ քանի խորհուրդներ հարցնելու։ Երկար խօսակցելուց յետոյ, նա պատմեցուց, որ գնայ իւր տուն, բայց որսիհետեւ արդէն մութն էր, մայրս խնդրեց նորան, որ գիշերի մեզ մնա։ Շուտով մեր ընտանիքը ծանօթացաւ այդ պատկառելի պառաւ տատիկի հետ։ Նա կը լինի 93—94 տարեկան։ Նորա ասելով անցեալ դարի վերջերում պատահած ժանտախտի ժամանակը նա երկու կամ երեք տարեկան երախայ է եղել և փաթաթուել է այն սոսկալի ցաւով։ Նորա մտաւոր և ֆիզիքական ոյժերը դեռ այնքան թարմ են, որ ամենեւին չի կարելի ասել, որ ծերութիւնը յայտնել է նորան։ Մենք ուշադրութեամբ լսում էինք նորա պատմութիւնները Երեւաց, որ մեր տատիկը Գանձակի նահանգում գտնուող Ոսկանապատ գիւղի մէկիւր Ուսուրի թոռն է։ Նա պատմեց մեզ իւր մօր հետ պատահած անցքը, որը ես նոյնութեամբ գրելով առաջարկում եմ այն հայասիրներին, որոնց հարկաւոր են պատմական նիւթեր։

Այդ կենդանի աղբիւրից ես ժողովեցի նմանապէս մէկ քանի ուրիշ հետաքրքիր պատմութիւններ, որոնց կաշխատեմ շուտով նուիրել յարգելի ընթերցողներին, այն յուսով, որ գուցէ մէկը կարողանար օգուտ քաղել գոյութենից և ժամանակին մի գրքոյկ կազմելով մեր նոր պատմութեան համար, կտակէ ապագայ սերունդին։

Աղ. Մամիկ.

ՏԻԿԻՆ ԿՐԻԻԶՔԻ

ՄԱՆԿԱՐԱՐՔ

Վ. ԱՍՏԵԱՆ, ՎԻԼՆՈՒՑԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ ԵՒ ՄԱՍԷՕՔ
(Masseuse)

ԿՏԱՐԵԱԼ ԵՒ ԱՐԱԳ ԲՈՒԺՈՒՄՆ

Ցօդացաւի, իջուածքի եւ որովայնի ու ջղային հիւանդութեանց, գիտական շփմամբ (massage)

Խորհրդակցութիւնք ժամ 2էն 4 (Ք. Ե.), Բերայի մեծ փողոց, 439 Սեպտեմբի Լուսանկարչատան վերի յարկը։

1555 4—12

ՏՕՔԹՈՐ. Հ. Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Բարձր հասարակաց մէջ աւարտելով իւր բժշկական ուսումն, վերադարձ, մասնաւանդ նշանաւոր հիւանդանոցներու մէջ յետ երկարամեայ փորձառութեան՝ մայրաքաղաքս վերադարձած, և իւր բնակութիւնը հաստատած է Լանկա Թալուտաքա փողոց թիւ 33 տունը, ուր ամեն օր կ'ընդունի իրեն դիմողներն եւ կը դարմանէ ամեն տեսակ հիւանդութիւններ։ կը կատարէ վիրաբուժական կարեւոր գործողութիւններ, մասնաւորաբար իրեւ մասնագէտ կանանց վերաբերեալ, աչքի եւ մորթի հիւանդութեանց։

Նաեւ ձրիաբար կը դարմանէ իրեն դիմող աղքատներն ամեն հինգշաբթի ժամը 6—9 իւր տան մէջ։ 1558 4—26

ՏՕՔԹՈՐ ԱՍԼԱՆ

ՍՏԱՄՓՈՒԼԻՍ ԵՒ ԱՂԼԵՑԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Խորհրդակցութիւնք ամէն օր
ժամ 5էն 10
428, Մեծ Փողոց Բերայի
Ռուսական դեսպանատան դիմաց
1550 8—40

ԿԱՅՍԵՒՈՐ ԱԶԴ

Կայսերական կառավարութեան մասնաւոր հրամանագրով, Ժ. Տ. Ծանէթթոյի դրամատունն ի Ղալաթիա արտօնեալ է երկաթուղեայ արժէթղթոց բաղդատումներ վճառել յառաջիկայ ապրիլ 1 ի վիճակահանութեան համար որ տեղի պիտի ունենայ Աբբուն փողերանոցին մէջ մարտ 31 շաբաթ օրը։

550 թիւեր պիտի շահին։
Մեծ Բաժին 600000 ֆրանք։

Բաղդատումները կը կրեն կառավարութեան դրոշմն և Առեւտրական գրասենեկի տնօրէնին կնիքն, և միմիայն կը ծախուին դրամատանս գրասենեկին մէջ։

Ամբողջ տոմսին գինն է 5 ղրուշ միայն։

Շահուց մէկ հինգերորդին երաւունք ունեցող 50 տոմսի ի միասին գինն է 100 ղրուշ, 20 տոմսինը 40 ղրուշ, 10 տոմսինը 20 ղրուշ, 5 տոմսինը 10 ղրուշ։

Այս տոմսերն առանձինն առանձինն կը վաճառուին նաեւ 2 ղրուշի։

Այս տոմսերէն ունենալ փափաքող անձինք կը հրաւիրուին ժամանակին դիմել դրամատան։ Դաւառներէն եկած յանձնարարութեանց հետ պէտք է փոխարժէքը ղրկել։

Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՈՅ
Ղալաթիա, Գոմխիօն խան, թիւ 18
1451 4—5

ԱԶԴ

Ամէն կիրակի օր ժամ 3ին ըստ Թրքաց Աստուածաշունչի դաս եւ քրիստոնէական քարոզութիւն, պաշտամունք ժամ 7ին։ Նաև տակերն լեզուաւ քարոզութիւն ժամ 10ին։

Փափաքողք կը հրաւիրուին ներկայ գրասենեակը, Պոլիս, Մուսալլա ճատէսի, թիւ 26 տան մէջ։

Գ. Ն. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ
1543 4—8

Պաշտօնական հրամանագրով ու Օսմանեան կայսերական կառավարութեան կնիքովը վաւերացեալ, յատուկիկ լատինացուց ապրիլ 1ին (մարտ 19 ըստ յունական) Աբբունի փողերանոցին մէջ քաշուելիք երկաթուղեայ 109րդ վիճակահանութեան բրամէները միայն Ղալաթիա Բօմխոնի խանին դիմացը Պանքէր Ղ. Փ. Զոհրաբեան թիւ 9 դրամատան մէջ կը ծախուին. ամբողջ պարգեւ 5 ½, 2 ½ ղրուշ։

Մեծ պարգեւ 600,000 ֆրանք

Մարդասանութիւնք ամէն տոմսին եւ տեսը նշանակուած են։ Առուծախի ամեն տեսակ տոկոսաւոր ու վիճակաւոր արժէթղթոց, ընդհանուր վիճակաց քննութիւնք

Դիմել՝ հեռագրաւ. Զոհրաբեան Ղալաթիա
նամակաւ Ղ. Փ. ԶՈՀՐԱԲԵԱՆ
1124

ՊՕՂՈՍ ԷՖ. ՉԱԼԷՔԵԱՆ

Դեղագործ ի Պահչէ Քաքու
Հ-Փ-Բէյէ Ճաղրէսի Բէ- 38

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բաղմաթիւ յաճախորդաց թէ իւր դեղարանը կը գտնուին ամեն օր հետեւեալ ճարտար բժիշկները, պատրաստ իրենց դիմող հիւանդները դարմանելու։

ՏՕՔ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՊԷՅ ԱՐԱՊԵԱՆ, ամեն օր բացի ուրբաթ և կիւրակէ, ժամ 5—6։

ՏՕՔ. ՍԻՄՕՆՕՖ ԷՖ. ամեն օր ժամ 7—9. ուրբաթ օրերը ձրի կը դարմանէ աղքատները։

ՏՕՔ. ՕՆՆԻԿ ԷՖ. ԴՕԲԱՄԱՃԵԱՆ, չորեքշաբթի և շաբաթ ժամ 8էն վերջ։
1525 10—10

ՈՍԿԻ՞ ԹԷ ՈՍԿԵՊԱՏ

Ճարտար արհեստագէտ մը ի Ֆրանսա յաջողած է նոր դրութեամբ մը 18 տարի ոսկի պատել ժամացոյցի շղթաներու վրայ, որով ԱՊԱՀՈՎԱՊԷՍ կարելի է զանոնք 10-15 տարի իւր ոսկի շղթայ գործածել։ Սոյն շղթաներուն ձեւերն բազմապան և յոյժ ճաշակաւոր են և կը ծախուին ի Պոլիս ժամագործ Սէլվանեան էֆ.ի մօտ ի Մահմուտ փաշա թիւ 244։ 1557 3—13

ԿԱՐԵԻՈՐ ԱԶԴ

Պ. Հ. ԲԱԲԱՋԵԱՆ պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իրեն դիմողներուն դիւրութեան եւ իւր գործին ընդարձակման համար, իւր գործատունը փոխադրած է Բերա Քիւչիւք-Բարիաք Քարուէն ի ԲԱՍԱԺ ՀԱՃՕԲՈՒԼՕ, ԹԻՒ 34

Սոյն գործատան մէջ կը պատրաստուին արանց վերաբերեալ ամեն տեսակ ճերմակեղէններ, և մասնաւորապէս

ՇԱՊԻԿՆԵՐ

Ինչպէս եւ հարսանիքի եւ պարահանդէսի համար նորաձեւ շապիկներ։ Մասնաւոր խնամքով կը նորոգուին նաև ամեն տեսակ ճերմակեղէններ։

Ցաճախորդք մեծապէս գոհ պիտի մնան ապրանաց ձեւերու եւ կարերու ընտրութենէն եւ գնոց չափաւորութենէն։
1565 2—15

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Նիզամիյէ թահնիյէ իտարէսի իչիւն ելիմի պէն քիլը ճէտիտ պուղտայ վէ չաիր անպարը իչիւն տէօրթ միլիոն սէքիզ եիւզ պին քիլօ արիա միւպայեա օլունճաղընտան վէ իչպու մարտը բուսմինն տօգուզընճը չարչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիկէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնի տախի թէքարիւր իտէճէք ֆիյա

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԴԱՅ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն ևն պարունակող ծրարներ, որք յանձնուած են ամենապրի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim C° d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի միասին ունին 30,500,000 ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին չոգենաւով, երկաթուղով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ.

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ՎԻԴՈՐ ՈՐԻ

1132 Ընդհանուր Գործակատար ի Կ. Պոլիս՝ առ երես՝ Ընկերութեան

ՆՈՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

(ԿՈՊԷՆ ԼԱՐՈՒՈՎ)

Ադէլիկան դրութիւն

Միմիայն 55 դրշով — Միմիայն 55 դրշով

Նիքէլեան սպիտակ մետաղէ, մեքենաները պղծաւոր, և բոպէները ցոյց տուող սլաքով. ամրաղնութիւնն ունի վերջին կատարելագործութիւններն որք ի կիր առնուած են թանկագին ժամացոյցներու վրայ։

Տօնական եղանակին համար յարմարագոյն ընծայ մէկ այս, ինչպէս և ամենայարմար ընծան է։

1888ի ԿԱՂԱՆԴԱՐԻ ՀԱՄԱՐ

Այս ժամացոյցք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուին ԷՄ. Ճ. ՄԼԲՃԱՆՈՅՆ ի Լոյզ, Պոլիս, Պահէք-Գիւղ, Մէյտանի-փողոց թիւ 54 և 56, զարդեղինց քանի մը վաճառականներու քով և ի Դալաթիա Ս. Զաքարովի և ընկ. քով, Վոյվոտա փողոց, թիւ 16։

1335 24—25

ԿԱՄԱՏՈՒՇ

Ի ՊԱՅԾԷԼ ՀԱՅՈՑ

ՅԻՆ ԱՆՇՐՋԱԼԱՐ ԵՕԳՈՒՏՈՒ Կ. ՊՕԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Այն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենայներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ԶԱՓԱԼԻՐ ԳՆՆԻՈՎ,

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն

ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վճառականական եւ ԱՑՑԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցուրդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըար-եօղուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տուփեր, պոյուսակ, գրապանակ եւ եւն։

736

ՖՐԷՏ· ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒԹ

Որ կանոնաւորապէս կը քանի Լիվերբուլ և Ամերիկա գալ.

Անուանք	Թոնով	Անուանք	Թոնն
Ալճերիան	2500	Ֆալմանան	3700
Ալպանան	2500	Տլամինեան	3700
Անատոլիան	2500	Տլամման	3700
Ամերիկեան	2500	Լիվերիան	5500
Արաբիան	3700	Նպերիան	5500
Գալարիան	6000	Իտալիան	5500
Գուլֆարիան	6000	Լեհանան	2200
Բասթիլեան	800	Լիսբոնեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիսպան	800
Ցուրոյ	700	Օլոմբիոյ	700
Էմիրէյտ	3700	Բերլինեան	3800
Ֆինդիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալիրեան	3700	Ֆիրմանեան	8800

Անոպատրաստի չոգենաւը, նաւապետ Բրայար, Լիվերբուլէն ընդհանուր վաճառքով ասատատուս։

Ուղեւորներու համար ամեն գիտութիւնք Աէնի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՅՈՒԼԱՐՑ ԼՈՅՍՆԵՐԻՆ

Գործակալ

Թիւ 1, Մէյհմէտ Ալի փաշա խան, Գալաթիա։

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Էյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

1596

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐԲՈՒԼ ԵՒ ՄԱՆՔԷՍԹԷՐԻ ԳԻՇԵՐ Թոնով ընդհանուր

Անուանք	Թոնով	Անուանք	Թոնն
Քանդրան	4200	Սֆինքս	300
Ֆէրոս	4000	Սուրիա	30 0
Օսմանլի	4000	Նէրէիտ	3000
Սէսսոդրիս	3250	Ռիա	3000
Թիպս	3250	Լոգիւս	800
Մակասար	3250	Օլիմպա	80
Մարիսթիա	3250	Սէսսի	70

Դիմել առ Թ. Թ. ՈՒԻԹՕՒ և ԸՆԿ Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ

1591 51, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվերբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏՈՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

---

60 ՏԱՐԻՈՅՆ ԾԱՂՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՐԻՍՈՆ ՄՈՒԼԷՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Թիւ 1 և 2

Բնական նիւթերով շինուած մաքրողական դեղ մ'է որ արիւնը կը մաքրէ, կը բուժէ արեան եւ ստամոքսի հիւանդութիւններ, կը ջնջէ պալարները։ Գինն է 2 ֆրանք։

Մէն մի տփի վրայ պահանջելու է բաստրագրութիւնն եւ ՄՈՒԼԷՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ անունը։

ՄՈՒԼԷՆԻ ԲՈՍԱՏՈՆ (2 ֆրանք) ևս կը բշէ մորթի բոլոր հիւանդութիւններն։

Բարիզ, Լաբ լը Կան փողոց, 30, եւ բոլոր դիմաւոր դեղատանց մէջ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է Ալիքեան դեղարանը, կը գտնուի նաեւ գլխաւոր դեղատանց մէջ։ 1520 7—13

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ԶԷՐՐԻ ՓԷՔԹՈՐԱՆ

Տոքթոր Այէրի Զէրրի փէքթորալը բաղկացնող նիւթերը թէ յԱմերիկա եւ թէ ի Պոլիս հրատարակուած են, ուստի կրնայ մեր մարդասէրն դեղագիրը ստանալ։ Բժիշկներն իսկ կը յանձնարարեն այս դեղը հիւանդներու։ Եզական դեղ ու դարման է հարբուխի, հազի եւ կոկորդի ու կուրծքի հիւանդութեանց։ մանաւանդ ձմեռուան սա եղանակին մէջ։ Բազուկք վտանգաւոր հիւանդութենէ ազատած են սորա միջոցաւ։ Նոր սկսած թոքախտը կը բուժէ եւ յառաջացեալ թոքախտ ունեցողներու նեղութիւնն ամենայնիւ կը մեղմացնէ։ Դեղավաճառք կը ծախեն։ Այէրի Զէրրի Փէքթորալը հարցուցանելու է։ Կեդրոնատեղին է Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունն որ ի Գալաթիա։

Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայէն նոր եկած ոսկեզօծ իրեր որք գրեթէ ոսկւոյ նման տեւողական են ու դիմացկուն, ինչպէս են թանկոցի ու կուրծքի կոճակներ, ժամացոյցի շղթայք կանանց եւ արանց համար, պրոշներ, մանեակներ, օղեր և այլն։ Եկած է նաեւ նորաձեւ քարիշի լամպաներ 60 եւ 80 ճրագի լոյսով։ Ընտիր կարի մեքենաներ։ Մեքենայով կարելու յարմար կարուզ մատակիներ։ Նորանոր Ամերիկայի գեղեցիկ ժամացոյցներ, եւ այլ ընտանեկան պիտոյից վերաբերեալ բազմատեսակ վաճառք որք չափաւոր դներով կը ծախուին։ 531

ԵՐԹԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒԹ

Ընդ Լ Թէլթ, Կ. Պոլսոյ և Օսթենդէ

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ՈՒԳԻՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնով	Անուանք	Թոնն
Ալվանս	2,900	Լէքանդր	4,500
Անմէյ	3,000	Մարենկո	4,300
Արկտ	1,300	Մարգարիթ	2,500
Գասանտ	3,500	Մէյ	2,000
Գորտոնա	1,200	Նէլսն	2,000
Գրամբ	2,300	Օրէգոն	5,000
Դէլֆոս	2,600	Ոլգան	2,000
Գալիքան	2,500	Գրանտ	1,500
Գասնէտ	3,100	Ոգտ	2,000
Գաբոս	2,000	Սարէպտա	1,200
Գօտմ	2,700	Բարկան	3,200
Տիտոս	2,500	Գանդ	1,700
Տօնգին	1,800	Գիգա	2,800
Ղրաքս	2,600	Հարիսոն	1,400
Ցրաքս	3,300	Գանտոս	3,200
Թալբոտ	800	Ռոյդ	3,000
Տիտոս	1,700	Ռոմանա	5,500
Ֆլամինկ	1,600	Ռանտ	3,500
Կարլիսլէ	3,500	Ֆարլոնա	4,000
Կիդանտ	2,200	Դարէյոս	2,000
Կոզը	1,800	Սիրմիս	2,000
Կրոսմս	2,200	Սարէնգս	4,300
Հանկս		Թասոս	1,200
Հերոս	3,000	Թ. Ռուիլսոն	3,000
Հիսարլիկ	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմանէրդ	1,200	Թոլեռ	2,800
Ձիոս	2,300	Փանգբ	3,600
Քէլտ	2,900	Եէսոս	1800
Քօնգս	2,200	Զէրտա	3,000
Լէ-	2,000	Զէրտ	41,0

Մաքս-ինս չոգենաւը, նաւապետ Ճոնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն, եւ Անվերբէն ստատ հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Պորտինս չոգենաւը, նաւապետ Տէնիսրն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն ատ կ'սպասուի մնոյս 18ին։

Ուղեւորներու համար ամեն գիտութիւնքներ

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՅՕ

Գործակալ

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Գալաթիա

601

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

The WESTERN, ապահովագրական ընկերութիւն ի Բլիմութ
Դրամագլուխ 100.000 անգլ. ոսկի

L'ETERNELLE
Ապահովագրական անանուն ընկերութիւն ի Բարիզ. ընկերական դրամագլուխ 5,150,000 ֆրանք որ պիտի բարձրանայ 10,000,000 ֆրանքի

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

THE WESTERN ապահովագրական ընկերութիւն ի Բլիմութ

Դրամագլուխ 100,000 անգլ. ոսկի

Վերոյիշեալ ընկերութեանց Արեւելից Տնօրէնութիւնն արտօնեալ է նմանապէս ծովային ապահովագրութիւններ ընդունիլ Լոյնտ Անկլէի համար։

Արեւելից համար տնօրէն Ս. ԼԷՈՆՈՒ
Էլչիի խան, Գալաթիա, Կ. Պոլիս

1331

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐՈՒ

Ա. Լ'ԷՍՔԻԻԼԱԲ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՐԻԶՆԵՐ

ԿԱՄ

ՓԱՇՏԻ ՄԱՆԱՏՈՑԷ ԿԱՊԵՐ

ԿԱՆՈՒՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Կառավարութենէն արտօնեալ Ֆրանսայի եւ օտար երկիրց մէջ Ցանմնարարեալ բոլոր բժիշկներէն

Այս կապերն յարմարագոյն դատուած են թէ՛ բժիշկներէն և թէ՛ զանց դրածող հիւանդէն։

Այս նոր կապերուն առաւելութիւնն հետեւեալներն են.

1. Ծծելու հզօր կարողութիւն, այնպէս որ մէկ կապ մը կը բաւէ ամենեղ ուր առաջ բազմաթիւ կապեր անհրաժեշտ էին։ (Փոխ մանածայն իւր ծանրութեան 12 անդամը կը ծծէ։)

2. Փայտեայ մանածային մաքուր, յատկութիւն է հիանալի թիւնը։

3. Կապը վիրա թեթեւ է և հանապազ առաջքան ու ետ-ը կը ձգայ։

4. Հեղուկ տարրերը կարենալով ազատօրէն շրջիլանալ, միշտ չոր կը մնան գործողութեան միջոցին։

5. Այս կապերը գիւրաբար կրնան դրուիլ և հանուիլ։ Կ. բաւէ թեւոտրի գօտին անցնել կամ ժապաւէնով մը կապել երկու ծայրերն։

6. Այս կապերուն ԶԱՓԱԶԱՆՑ ԱԾԱՆՈՒԹԵԱՆ կարելի է մէկդի նետել զանց գործածութենէն յետոյ, որ ներմակեղէնի մաքրութեան և խնայողութեան տեսակէտով շատ կարեւոր է։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Դեղարան Տէլա Սուտա, Թոմիաս Սքիավոյ, Ֆրանսական Գանգրը, Բրիտանական դեղարան և Պ. Ալանոզ ապրանքներուն, (Բերա), Ս. Գասդարիատէս, Թիթոս և Աքէսթարիտս (Գալաթիա), Տ և Մ. Մէղիքի, Ժ. Աբէլ (Պոլիս)։

Պ. Հ. Հարդմանի և Քիլ նէլի գործարանն ի Հոգէնէզլէ՝ մասնաւորապէս կը յանձնարարուի բժշկաց և դեղագործաց՝ իւր վիրաբուժական գործանութիւնքներուն, քիմիական այլ և այլ պատրաստութեանց համար, ինչպէս և վիրաբուժութեան և դեղագործութեան մէջ գործածեալ զանազան առարկայից պատրաստ։

Այս բոլոր նիւթերը իր գտնուին վերոյիշեալ դեղատանց մէջ։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործատարն է Ֆէլիքս Պէնէ, Ֆոնտրգլեան խան, Պոլիս։ 1316 17—26

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՏԱԲԷՍՔ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լեժէն Բարարդ
» փոխ-տնօրէն. Մ Նաղարեթ Եսգրճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԲԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

Տեարք Պալեօղեան և Պալրքճեան Զմիւռնիա. Դասպարեան և Տամամանեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շեբէքիտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէոն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնեա, ևն ևն.

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը նամարիք ըսելէ՝ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել։ կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդդ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և միճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պուտապէշի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 ոսկիական ոսկի շահելու պատմաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր դորձողութենց հաշուեցուցակին, (վերադարձ Աստրոյ-Հանգարական կառավարութիւնն ներքին գործոց նախարարութենէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում դրուցած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 654

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԲԱՐԻԶ, ՄԷՆ-ՄԱՌԳ ՓՈՂՈՑ, 18

Ընկերական դրամագլուխ . . . . . 4,000,000 ֆրանք
Մինչեւ հիմա ապահովագրելոց վճարուած դրամ 25,000,000 »

Հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ կարասիներ, անշարժ կալուածներ, վաճառատան, մթերանոցի կամ մաքատան մէջ ապրանքներ, խիստ շահաւէտ պայմաններով և չափաւոր դներով։

Ընդհ. գործակալ Օսմ. կայսրութեան համար
Ալեր. ԳՈՒՐՄՈՒԶԻ
22—26 1403

Պոլսոյ համար գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ԱՄՊԱՐՃԵԱՆ
Պահչէ-Գափու, Թալ խան, Թիւ 40

ԱՊԱՀՈՎ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ԶՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ս. Գուլիսոնեան պար.—Լուսնտուիթն—Արգանդաբեղդ—Հիւանդութիւնք ուղղի և ողնածուծի ջղաձգութիւնք, գլխու պտոյտք, ջղային տագնապք, հլացմունք, քնաստութիւն, ուղեղային բորբոքում, սերմնաթափութիւն

ՍԻՌՕ ՀԷՆՐԻ ՄԻՒՌԻ միջոցաւ

Քիմիապէս մաքուր բրոմասիոնի պրոմիւրով

15 տարուան ԱՊԱՀՈՎ ՑՍՋՈՂՈՒԹԻՒՆ Փարիզի Հիւանդանոցաց մէջ գործածութեամբ։ Շատ կարեւոր տեղեկութիւնք կը տրուին փափաքողաց ձրիաբար

Հէնրի Սիւռ, ի Բոն-Սէնդ-Լորեալ (Ֆրանսա)

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Գալաթիոյ Մեծ փողոց, Կ. Պոլիս։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղարանաց մէջ։ 316

ROWLANDS' TOILET

ԵԶԱԿԱՆ

ապրանքներ, որոց հանքային և ինքնակար նիւթերէ զերծ լինելն ապացուցուած է

Rowlands'
Macassar Oil
լաւագոյն դարմանն է հերաց աճման համար և հիանալի ճոխ մը կուտայ անոնց։

Rowlands'
Kalydor
կակղիչ եւ մեղմիչ կաթ երեսի համար, կը ջնջէ ամեն տեսակ բիծերը, փշրիները, եւ մարթը կակուղ ու փափուկ կ'ընէ։

Rowlands' odontio, ակռայ մաքրելու համար. ակռաները կ'սպիտակցնէ եւ կ'արդիւնաւորէ։ Ամեն լաւ դեղավաճառաց եւ հոտավաճառաց քով հարցուցէք Rowlands'ի ապրանքները, 20, Հաղդըն Կարան, Լոնտոն, եւ զգուշացէք ածանգիր կեղծերէն որք ինքնակար եւ ապարդիւն են։

Կ. Պոլսոյ մէջ գործակատարք են Պ. Պ. Քանզուք եղբարք, Բրիտանական դեղարան։

1507 6—26

ԳԱԴՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Այս դեղը կը ներկայէ այս վերջին տարիներս բժշկութեան մէջ եղած մեծագոյն գիւտը։

Տոքթոր Ա. Պերդելլի Նորվեկիոյ պարզ խայծդանէն հանած է մանաւոր բաղադրութիւն մը, զոր Գադրամինա կոչած է։ Այս բաղադրութեամբ պատրաստուած դեղահատներն ապահովապէս կը բժշկեն քիչ ժամանակուան մէջ շնչափողի բոլոր հիւանդութիւնները, ինչպէս

ՀԱՁ, ԽՈՁԱԿԱՏԱՊ, ՊՐՈՆՇԻՊ, ԹՈՔՈՑԱԼ, ՀԱՐԲՈՒԽ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԻՆԷՆ ԽՍԿ ԹՈՔԱԼԽՏ։

Շատ դիւրաւ կը գործածուին եւ ախորժ համ մ'ունին։ Տղաքներն անդամ դիւրաւ կը գործածեն զանց ի անոնց վրայ արտասովոր կերպով կը ներգործեն, Մարսոլուիլիոնը կը դիւրացնեն։ Բոլոր բժիշկք կերակրելու կը յանձնարարեն զանց եւ կոյսէր տալ ներքոյն, Ուրեսիլ Ֆոսֆիլ տալ Ֆոսֆիլ, Կալցիում Սեռիֆիլ տալ Մէյլոն, Ուրիսի՝ Բիսմութ է Ֆիսմութէրէ։ Փոսֆոսիլ Բիսիսմութիլ տալ Սէրտրն (Նարոյի) գովանաբար խօսած են նոցա վրայ։ ԲՆԱԿԱՆՈՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ բժիշկ ՍԱԼԻՈՆԻՆ անբաղդատելի գտրմանն կը հոչակէ այս դեղատներն եւ Բազիլիայի համալսարանէն Բ.ՈՅ. ԼՈՆԿԻ կ'ըսէ թէ անվնասելի ազդ ունենալի մ'ունին։

Նաեւ ապահովապէս կը բուժեն մրսոնցքի եւ ողեաց դարբարումները։

Բոլոր աշխարհի մէջ ստացուած են։

Ի Կ. Պոլիս ընդհանուր կեդրոնատեղին է Ֆ. Ժարէֆ Պորէլի, Եսրկանճըլար փողոց, 69, Գալաթիա։ կը գտնուի նաեւ հետեւեալ դեղավաճառաց քով, Ժ. Այէքեան, Պ. Անտոնիատէս, Բ. Աբէլի (Վէլիդա), Դանգրէ եղբարք, Ս. Գասդարիատէս, Ֆ. Գոնտալի, Գասրի, Փիշիլեան եղբարք, Ռ. Լէվթի, Մարանդի եւ Սէրկիսարիս (Մասալլա), Ս. Սաֆրանիտաս, Ֆ. Սոկիանի, Լ. Վարթանի, Ժ. Ծանն, Իսմ. Գարուանա, Ժորժ Ֆէրի, Հէնրի Օգդոնի։

Պահանջել գործարանին վերոյգրեալ նշանը եւ ստորագրութիւնը։

Տուփին գինն է 12½ դրշ։ 1244

«Գադրամինա Պերդելլիի դեղահատները շատ լաւ արդիւնքներ տուած ինձ շնչափողի հիւանդութեանց, ինչպէս եւ թոքային հարբուխներու դարմանման մէջ. շատ ազդեցիկ լինելէ զատ, սոյն դեղահատներ ախորժ եւ անուշաբոյր համ մ'ունին։» ՏՐ. ԵՌՀԱՆ ՄԱԼԼԻ
Բժշկապետ Աւստրիական հիւանդանոցի

«. . . ժամանակէ մը ի վեր կը գործածեմ այս Գադրամինա Պերդելլիին դեղահատներն, եւ անանց մեծ ազդեցութիւնը հաստատած եմ թոքային հարբուխներու մէջ։ Մրսոնցքին բորբոքանց եւ պարբերական սերմնաթափութեանց մէջ, շատ լաւ արդիւնքներ տուած են ինձ . . .» ՏՐ. Ս. ՄՈՐԴԱՆՑ
Կ. Պոլիս, 20 Յունվար 88 Գալաթայ փողոց, 3, Բերա

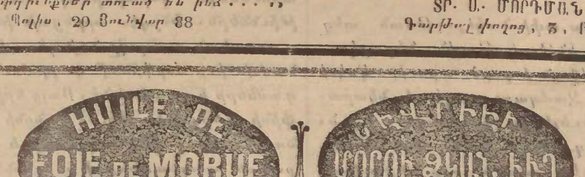

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ. ասպետ Պատւոյ Լեգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, Իսմանիէ-Իզզէտ-Լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՁԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԼԻ

Մորու ձկան իւղը խոյժանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է խորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւնները։

Այս դիւրին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատուոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱՀՈՂՈՒՆ

Պ Շէվրիէ իւր դիւրաբար կատարելագործած է ներսոյ-ը ֆէրով Մորու ձկան երկաթահաւելեալ պատրաստութեամբ։ Հակառակ այս յաւելման, իւղը դիւրաբար կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառեր։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի թոքախտի, Պրոնշիթի, Վատութեան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տարարակամ անձանց։ 711

Ընդհ. մթերանոց, Կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԵՎՐԻԷԻ կապարիչ ԳՈՒԱՆՅԻ ԳԻՆԻՆ։

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՑԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 664

1888 ՄԱՐՏ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսփորէն Էլլող ղբէնուանները

1 — Ալանավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
1 — Եէնիմ. Մեզ. Պէյիւք. Թար. Եէնիք. Մթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ալնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
1 — Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
1 — Պէյդ. Բաշպ. Զուպ. Գանիրճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
2 — Եէնիմ. Մեզ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ալնավ. Գուրուչ. Օրթ- Պէշիք.
2 30 Գալաթեր Մեզարպ. Պէյիւք. Թար. Պէյդ. Բաշպ. Զուպուգլը Գանիր. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւսար
3 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ալնավ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
4 15 Պէյդզ. Բաշպ. Զուպ. Գանիր. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
4 45 Եէնիմ. Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Մթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ալնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
7 — Եէնիմ Մեզարպ. Պէյիւք. Թարպ. Պէյդ. Բաշպ. Եէնիք. Մերկ. Գանրճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ալնավ. Զէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իսկ.
7 45 Ա. Գավ. Մեզարպ. Պէյիւք. Թարպպ. Եէնիք. Մերկեն Ր. Հիսար Ալնավուզդ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
8 45 Պէօյ. Թար. Պէյդզ. Բաշպ. Զուպուգլը Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ.
8 45 Լամիրկէնէն ուղղակի կամուրջ
9 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պէյիւքաէրէ Թարպպ. Եէնիք. Մթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ալնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
10 — Մեզարպուրնու. Պէյիւք. Թարպպ. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ալնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

Կոմորքէն դէնող ղբէնուանները

2 — Պէշիք. Օրթ. Գուբ. Ալնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եէնիմ.
2 45 Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլը. Զուպ. Բաշպ. Պէյդզ.
3 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ալնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Մթէնիա Եէնիք. Թարպ. Պէյդ. Մեզարպ. Եէնիմ.
3 30 Գապաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Զէնկէլ. Ալնավ. Գանտ. Ա. Հ Ր. Հիսար Գանլրճ. Մերկ. Եէնիք. Բաշպ. Պէյդ. Թարպպ. Պէպիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ալնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Մթէն. Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եէնիմ.
5 40 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ալնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Պէյդ. Թարպ. Պէյ. Մեզարպ. Ր. Ա. Գավաք
7 — Իսկ. Պէշիք. Գուզկուճճ. Օրթաք. Պէյլէր. Զէնկէլ. Ալնավ. Գանտ. Ա. Հ Ր. Հիսար Մերկեն.
8 30 Պէշիք. Օրթ. Գուբ. Ալնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէն. Թարպ. Մեզ. Պէյ
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուբ. Ալնավ. Պ